

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dobro došli u sudnicu. Vi dolazite iz
2 tako udaljene zemlje, Australije. Ostaćete dugo ili? Koliko ćete dugo biti u
3 timu? A-ha, dva meseca. Dakle, imaćemo zadovoljstvo da budete član tima tokom
4 tog vremena.

5 Gospodine Josse, hvala Vam što ste nam predstavili novog člana vašeg
6 tima. Imate reč.

7 G. JOSSE: [simultani prevod] Časni Sude, u petak smo dali jedan mali
8 svežanj dokaznih predmeta. Nadam se da svi, uključujući i prevodioce, su ih
9 doneli iz sudnice broj 1. Pretpostavljam da su ih doneli. Kako ne bi bilo neke
10 zabune, vidim da gospodin Krajišnik ima svoj primerak i, kao što vam je poznato,
11 to vam je službenik obezbeđenja dao odmah po početku rada. Želeo bih samo da
12 proverim da gospodin Krajišnik nije uneo neke oznake u taj svežanj dokumenata,
13 jer bi možda Tužilaštvo imalo neki prigovor.

14 Ispituje g. Josse:

15 [Branilac ispituje putem prevodioca]

16 P: Gospodine Krajišnik, da li ima nekih oznaka u tom svežnju dokumenata?

17 O: Ima sitnih oznaka koje sam ja... da l' sam oštarihô nešta /sic/ ili
18 dodao. Mogul... može da pogledaju. Ništa značajno.

19 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da li ima nekih problema s time?
20 Pretpostavljam da je gospodin Krajišnik uneo samo vlastite neke beleške ili pak
21 želite da bude primerak bude predložen?

22 G. JOSSE: [simultani prevod] Ja bih želeo da gospodin Krajišnik zadrži
23 taj primerak.

24

25

26

27

28

29

30

1   Mi smo spremni da ih fotokopiramo ukoliko Tužilaštvo želi da pogleda
2 koje su to beleške.

3   SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Krajišnik, možete se služiti
4 tim primercima. Ali ako želite da bude uvršteno u spis, onda ćete nam dati čist
5 primerak, zar ne?

6   G. JOSSE: [simultani prevod] Da.

7   Prvi dokazni predmet nije zapravo tu, gospodine Krajišnik. To je jedini
8 koji nije tu, a nakratko ćemo se osvrnuti na taj dokazni predmet. Želeo bih da
9 ga stavim u kontekst. To je P292 KD 30403. Veće ima više primeraka, jer smo ih
10 dostavili u petak. Molim da se to stavi na ekran. To je tabulator 42.

11   G. TIEGER: [simultani prevod] Koji je to datum?

12   G. JOSSE: [simultani prevod] Od 2. septembra 1991. godine, reč je o
13 presretnutom razgovoru između svedoka i doktora Karadžića.

14   P: Gospodine Krajišnik, mogu Vam pomoći u izvesnoj meri. Ovaj
15 presretnuti razgovor je uvršten u spis posredstvom gospodina Kljuića; 28.
16 septembra 2004. godine smo to saslušali u sudnici i gospodin Kljuić je o tome
17 rekao da se to može koristiti kako bi se objasnila moć koju je SDS imao u svojoj
18 propagandnoj mašineriji preko medija. I pri vrhu ovog presretnutog razgovora
19 vidimo ime "Neđo Miljanović", i on je govorio o toj osobi. Najpre, recite nam ko
20 je gospodin Miljanović.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Neđo Miljanović je... trebao bi da... mislim, imaju dvojica Miljanovića.
2 Ovo bi trebao da bude direktor Radio-televizije Sarajevo, tada. Al' ima drugi
3 Miljanović, pa možda bi' iz teksta mogô znati o kome se o...ovaj... na koga se
4 odnosi, al' mislim da se radi o direktoru televizije, ovaj... Sarajeva.

5 P: Mislim da ste u pravu. Ovaj presretnuti razgovor, da parafraziram već
6 što sam rekao, zapravo, gospodin Kljuić je njime dao primer kako je Vaša stranka
7 imala kontrolu nad njime i nad sarajevskom televizijom.

8 Pre nego što Vam postavim konkretna pitanja na tu temu, mislim da bismo
9 mogli svi da pogledamo tabulator 50 u tom malom svežnju. Reč je o presretnutom
10 razgovoru između Vas i gospodina Karadžića od 18. septembra 1991, godine.

11 G. JOSSE: [simultani prevod] Časni Sude, ovo nije uvršteno u spis. Ne
12 nameravam da pustim da ovo čujemo, ali potrebno je da mu se dodeli nekakav broj.

13 SEKRETAR: [simultani prevod] To će biti D180, časni Sude.

14 G. JOSSE: [simultani prevod] U verziji na engleskom, na drugoj stranici,
15 vidimo negde na polovini stranice, zapravo na trećini, da doktor Karadžić kaže,
16 a polako ću pročitati:

17 "Vidi, Momo, moramo mi danas završiti za televiziju. Javlja mi se sa
18 televizije da je to katastrofa. Oni prvo sinoć... vidio si onu pokvarenu...
19 pokvarenu televiziju gdje su Kljuićevu svaku reč komentarisali iz ovoga. Drugo,
20 ovaj... sav taj cinizam i sve to treće, oni sad izbacuju Zorića."

21 "Vi kažete da ga izbacuju?"

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1   Karadžić: "Sa mesta urednika dnevnika. Nude mu da ide u propagandu i
2 koješta drugo. Drugo, mislim, to su poniženja maksimalna i mi nećemo... mi ćemo
3 tražiti i zahtevati da se podnese ostavka i da se tamo uspostavi paritet, i da
4 se..."

5   Krajišnik: "Haj' ti mene nešto poslušaj. Da mi zovnemo Miličevića, molim
6 te."

7   Karadžić: "Ne može on ništa. Kojeg Miličevića?"

8   Krajišnik: "Čekaj malo. Ne. Mija...Miljanović, kako se ono zvao?"

9   Karadžić: "Ma, pička je to. Neće."

10   Krajišnik: "Znam, al' da vidimo šta je, da nam bude lakše."

11   Karadžić: "Ne. Mislim, nemamo od njega koristi nikakve. Od njega nikakve
12 koristi nemamo jer je on pizda. Tamo on pušta da nema nigde nijednog Srbina,
13 čoveče, tamo. Pa, to su..."

14   Krajišnik: "Da. Ali vidi nešto. Zašto to ne bi mi iskoristili, to mi
15 jasno nije."

16   P: Da li se ovde govori o istom gospodinu Miljanoviću, gospodine
17 Krajišnik?

18   O: Da, govori se o istom Miljanoviću.

19   P: Zašto doktor Karadžić kaže da je gospodin Miljanović pizda, pička?

20   O: Pa, prvo što je, kao i ja, ovde nepristojan pa naziva ljude
21 ne...nepristojnim imenima. A u prenosnom /sic/ značenju, to je bio plašljiv čovek
22 i to je bio režimski čovek od prije. Znači, od pri... pred izbora i tada su ljudi

23

24

25

26

27

28

29

30

1 postavljeni po ključu a ne po nekom ubjeđenju, pa čak ni po pref... po
2 profesionalnoj etici nisu bili postavljeni. Tako je mislio gospodin Karadžić i,
3 moram reći, ja sam mislio drugačije ali, ovaj... možda je istina negde između
4 naša dva mišljenja.

5 P: A kako Vi komentarišete tvrdnju gospodina Kljuića da je Miljanović
6 bio neko ko radi za SDS?

7 O: Gospodin Kljuić je govorio onako kako se tada smatralo. Smatralo se -
8 ako je u televiziji Srbin, on je SDS; ako je Hrvat, on je HDZ; ako je Musliman,
9 on je SDA. A to nije tačno. E... zbog toga, sad ću obrazložiti, gospodin
10 Miljanović je bio direktor Radio-televizije, a urednik... glavni urednik je bio
11 Hrvat koji je uređivao program, bio uređivački i odbor. I nise... nije se
12 dozvoljavala promjena strukture da bi se postavili ljudi, da kažem, s... koj... za
13 koje stranke su zainteresovane, nego ostavljani su postojeći kadrovi da bi se
14 formalno moglo uprijet' prstom, reć': "Evo, imate i tamo Srbina koji radi za
15 SDS." Potpuno je ukrivo gospodin, ovaj... Kljuić, kad je to govorio i... u ovom
16 slučaju.

17 G. TIEGER: [simultani prevod] Oprostite, pre nego što nastavi branilac.
18 Dva puta se spominje svedočenje gospodina Kljuića, pa bih zamolio da se uputi na
19 konkretnu stranicu transkripta. A ovo što sad kažem važiće i za sledeća pitanja:
20 ukoliko se pominje svedočenje svedoka, želeli bismo da znamo da li je to
21 direktan citat svedočenja ili parafraza.

22 G. JOSSE: [simultani prevod] Stranica transkripta je 6254 do 6256. Ovo
23 je bila jedna manja parafraza.

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Pre nego što završimo sa ovim pasusom, gospodine Krajišnik, želeo bih
2 da Vas pitam o prvom delu ovog odlomka koji sam pročitao. A tu doktor Karadžić
3 kaže: "Vidi, Momo, moramo mi danas završiti za televiziju." Kasnije u tom istom
4 pasusu on kaže: "Prvo, sinoć vidio si onu pokvarenu... pokvarenu televiziju gdje
5 su Kljuićevu svaku reč komentarisali." Recite nam na šta on tu misli. O čemu
6 govori?

7 O: E, mislim da sam prije par dana rekao. Radio-televizija, a i ostali
8 mediji, a posebno radio-televizija je stalno bila na meti razgovora i sporenja
9 između dvije strane - srpske i novoformirane koalicije Muslimana i Hrvata. Ovde
10 konkretno se baš radi o uređivačkoj politici. Znači, bio je Nenad, ne mogu se
11 sjetiti' kako se sad preziva - Pejić, pardon - glavni odgovorni urednik, Hrvat. I
12 vjerovatno je gospodin Karadžić rekao da je u uređivačkoj politici, znači, taj
13 novinar koji je ispitivao ili, bolje rečeno, postavljao pitao... pitanja gospodinu
14 Kljuiću, onda mu nije dovoljno bilo što je gospodin Kljuić iznio svoje stavove,
15 nego je novinar komentarisao i objašnjavao to što je rekao gospodin Kljuić
16 prethodne večeri, što je bilo pristrasno i jednostrano. I gospodin Karadžić je
17 ovde jasno rekao, a radio-televizija je, ajd' da kažem tako, potpadala pod
18 Skupštinu, jer Skupština je određivala i... kadrove, onda je rekô "moramo riješiti
19 ovaj problem" jer je toliko, ovaj... problematično njihovo izvještavanje i dao
20 primjer od prošle noći kada je bio na televiziji gospodin Kljuić i gdje je bilo
21 sasvim ne...ne... da kažem, neobjektivno to prikazano. Što je samo nastavak jedne
22 politike koja je va...važila. Sa stanovišta srpske strane ja govorim.

23 P: Želeo bih da sada pređemo na tabulator 48. To je prvi presretnuti
24 razgovor u ovom malom svežnju. Reč je o presretnutom razgovoru između Vas i

25

26

27

28

29

30

1 doktora Karadžića od 9. septembra 1991. godine. Relativno je kratak. I zamoliću
2 gospodina Sladojevića da ga pusti kako bismo ga čuli.

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pre nego što to uradimo, imamo izvesnih
4 problema sa francuskim kanalom. Jedan od francuskih prevodioca će pratiti
5 original kako bi video da li ono što je rečeno na engleskom je ispravan prevod i
6 istovremeno će pratiti da li je engleski prevod u redu, a drugi prevodilac će to
7 prevoditi kako bi sve bilo ispravno zavedeno u zapisniku. Želeo sam samo da se
8 osvrnem na neka tehnička pitanja, gospodine Josse, kako bismo imali potpun
9 zapisnik na francuskom.

10 G. JOSSE: [simultani prevod] Samo 30 sekundi molim kako bi tehničar
11 rešio ovo pitanje, problem koji imamo. A ako ne uspe, onda ćemo ovome prići na
12 jedan drugi način.

13 Ako mi dopustite, ja bih prišao ovome na jedan drugi način.

14 P: Gospodine Krajišnik, pročitacu Vam pasus negde na polovini prve
15 stranice, gde Vi pominjete nekog po imenu Žepinić:

16 "Sad ću ja ovog Čengića zvat' i reći ću mu. Vidio sam ja da oni to
17 shvataju i ovde vrlo ozbiljno..."

18 G. JOSSE: [simultani prevod] Mislim da je gospodin Sladojević uspio
19 pokrenuti cijelu stvar.

20 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ja nešto čujem, ali to jednostavno nije
21 dovoljno glasno.

22 G. JOSSE: [simultani prevod] Odustaćemo onda od toga. Zamoliću da se to
23 riješi na drugi način onda.

24

25

26

27

28

29

30

1 P: "Vidio sam ja da oni to shvataju ovdje vrlo ozbiljno. Šta bi to moglo
2 biti? Ali to su samo ovi đilkoši koji smatraju da Bosansku Krupu vode ti ljudi.
3 Razumiješ?"

4 Karadžić: "Da, da."

5 Krajišnik: "I vidim da je ovima ovde rukovodiocima SDA stalo do mira i
6 da oni osjećaju tu s... ovaj veliki problem, ovaj... ako to, ovaj... se okrene
7 kako to hoće ovi. Razumiješ?"

8 Karadžić: "Da, da."

9 Krajišnik: "Što moramo da priznamo da u svakoj sredini, vjerovatno i kod
10 nas, ima neko ko 'oće da lokalno vodi politiku."

11 Karadžić: "Jeste, ali... ali je to... ako je to sastavni dio politike SDA,
12 onda moramo reagovat'."

13 Krajišnik: "Nije. Ja sam primijetio na Mahmutćehajiću da nije. On kaže:
14 'Molim vas, slažem se potpuno, i mi smo protiv toga.' Sad ću uraditi, pa ću ja
15 vidit' šta kaže Čengić, pa u tom slučaju da uradimo. I normalno, znaš ti, hvala
16 Bogu, nekakvo malo selo, pa 'oće da vodi politiku."

17 Karadžić: "Da, da."

18 Krajišnik: "Pa, da. Nema nikakvog osnova. To je... to je naopako. Onda smo
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 napravili mi sami sebi rat."

2 Karadžić: "Da, da."

3 Krajišnik: "Ma, kakvi. Ja mogu pretpostavit' šta bi to bilo. Razumiješ
4 ti mene? Znaš?"

5 Karadžić: "Da, da. Dobro."

6 Krajišnik: "Vidi nešto, vidiću /sic/ ja sad malo s Čengićem, pa ćemo se
7 dogovoriti'. Mi možemo u 3.00 sata tamo, jelde?"

8 Moje pitanje...

9 G. TIEGER: [simultani prevod] Časni Sude, oprostite, ali ima jedna
10 sitnica. Pretpostavljam nije bitna, ali treba napomenuti. Naime, ima nekih
11 razlika, što se događa kad ljudi čitaju, dakle, razlika između onoga što je
12 pročitao gospodin Josse i onog što piše u prijevodu. Ništa što je veoma bitno.
13 Najočitija je bila kada se govorilo: "Pa, da. Nema nikakvog osnova. To je
14 naopako." Onda je gospodin Josse pročitao: "Mi smo sebi napravili rat."

15 Mislim da to zapravo nije bitno, ali samo napominjem.

16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Josse, da li čitate iz drugog
17 primjerka?

18 G. JOSSE: [simultani prevod] Ne, ne. Samo sam pogrešno pročitao.

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Dakle, gospodine Krajišnik, možete li mi reći, cijeli ovaj dio što
2 sam pročitao, o čemu se tu radi?

3 O: Pa, ovde se radi o jednom incidentu u Bosanskoj Krupi. Pred ovim
4 Sudom je bio interpretiran jedan razgovor gospodina Vještice sa gospodinom
5 Karadžićem, a radi se o rušenju spomenika Branku Ćopiću, jednom pjesniku srpskog
6 ov... srpske nacionalnosti ali, da kažem, koji je institucija za cijelu Bosnu i
7 Hercegovinu. I o...ovde... i bio je jedan ovdje i svjedok iz Krupe koji je to
8 govorio, mislim da se radi o predsjedniku Skupštine, koji je objašnjavao zbog
9 čega taj spomenik nije trebô bit' tu u parku, nego na drugom mjestu, itd. Radi
10 se o tom slučaju.

11 P: A koji ste u tom razgovoru stav zauzeli Vi?

12 O: Oprostite, samo... gospodin Karadžić je bio uznemiren, jer je čuo
13 direktnu informaciju iz Krupe od srpskih predstavnika. A ja sam takođe dobio tu
14 informaciju i ja sam pokušao da to o... da ski... snizim malo tenzije. I ovo što je
15 uvaženi tužilac pročitao, ja sam rekao "mi" - mislio sam i na Muslimane, Hrvate
16 i na sve - i mi ćemo dobit' sad rat ako sad budemo reagovali na svaku ovu stvar,
17 što neko na lokalnom stla... s... mjestu uradi. A ja sam dobio utisak da su
18 muslimanski predstavnici na republičkom nivou imali sličan stav mome, u stvari
19 ne mome, nego imali su... osuđivali su to što se desilo u Krupi. I želio sam da
20 razgovaramo, da to saniramo i da nemamo rat. Kad kažem "mi", ne mislim na Srbe,
21 nego sam mislio "mi u Bosni i Hercegovini imaćemo rat" ako bi sada za svaku
22 sitnicu pravili tenzije i... i konflikte. Treba prvo raščistiti i sanirati stanje.
23 To se može vidjeti iz kasnijeg toka razgovora.

24 P: A tko je bio gospodin Mahmutčehajić?

25

26

27

28

29

30

1 O: Mahmutčehajić je bio da li potpredsjednik ili jedan od ministara.
2 Mislim da je bio jedan od potpredsjednika u Vladi Bosne i Hercegovine ispred
3 SDA. Mislim da je za nauku ili tako nešto slično, doktor Mah...Ma... Rusmir
4 Mahmutčehajić.

5 P: I Vi onda tu kažete: "Vidi nešto, vidiću ja sad malo s Čengićem, pa
6 ćemo se dogovoriti'." Zbog čega to kažete i zbog čega mislite da ćete to moći
7 riješiti kroz dogovor s gospodinom Čengićem?

8 O: Em... gospodin Čengić je bio potpredsjednik Vlade, takođe ispred SDA, i
9 bio je... visoku funkciju je imao u SDA-u. Ovo je bio državni posao, nije bio
10 stranački posao, da kažem, u prvom planu. I ja znam koliko... a i on je pokazao,
11 gospodin Čengić je pokazao dobru volju i onda sam ja rekao: "Zovnuću njega da...
12 da pokušamo to sanirati", jer sam vidio da ima želju. A srpski poslanici su
13 imali dosta simpatija prema gospodinu Čengiću koji je bio vrlo otvoren, pa čak i
14 kad nešto kaže protiv nas, nismo mu za zlo uzimali. Bio je iskren, bar tako smo
15 mi mislili, a mislim da jest' tako bilo. I zato sam ja polagao nadu da će on
16 učiniti iskreno da se to... to sanira stanje.

17 G. JOSSE: [simultani prevod] Časni Sude, zamolioću da se prvo dodijeli
18 broj.

19 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Molim Tajništvo.

20 SEKRETAR: [simultani prevod] To će biti D181, časni Sude.

21 G. JOSSE: [simultani prevod] Molim da pogledate sljedeći presretnuti
22 razgovor, koji je iza tabulatora 39. Riječ je o 10. septembru.

23 SEKRETAR: [simultani prevod] To će biti D182, časni Sude.

24

25

26

27

28

29

30

1 G. JOSSE: [simultani prevod] Ista su dva sugovornika. Ne želim da se to
2 sada pušta, želim da pređemo na drugu stranicu na engleskom. Tu imamo jedan
3 dugačak odgovor gospodina Krajišnika, što ću ja pročitati: "'Što ste zakazali?'
4 A njemu je rekao to - pomozite mi, reci mi kako se zove - onaj Izetbegović. Pa
5 kaže: 'Rekao mi je on,' kaže. Pa reko': 'Pa što si' - reko' - 'zakazô' - reko'.
6 'Pa, nisam', kaže, 'mogô više čekati'. Ja sam otišô dole, onda sam 'nako galantno
7 rekô: 'Znate šta? Molim vas, nikom više nemoj da padne na pamet da zakazuje
8 sjednicu. Ovo je sad bilo i više nikako, znaš, mimo mene.' I onda sam rekô:
9 'Znate šta? Mi moramo sutra jednostavno da sjednemo. Ovo je specifična
10 republika, drugačija nego druge. Mi moramo reći jasno da mi imamo različite
11 opcije i da imamo različitosti i da smo tim, da moramo mirnim putem rješavati
12 probleme, itd.'"

13 Gospodine Krajišnik, možda bi bilo dobro da pogledate i ovo o čemu ste
14 razgovarali prije ovog dijela koji sam ja pročitao. Ali recite o kome se tu
15 govori u toku ovog razgovora. Čiji razgovor prepričavate gospodinu Karadžiću?

16 P: Prepričavam razgovor pokojnog profesora Abdulaha Konjicije sa mnom.
17 On je bio predsjednik Vijeća građana ispred SDA. I on je, mimo svojih
18 ovlaštenja, zakazô skupštinu, u stvari z... počeo skupštinu. I kad sam ja došao
19 dole - znači, bez moga odobrenja - dol' je bio jedan pravi kaos, jel... jer je, u
20 stvari jer su žene ušle u Parlament i to je bila jedna nemila scena. To je bio,
21 ovaj... prigovor na pozivanje regruta na vojnu obavezu. I ja sam onda pitao ovde
22 prije toga: "Da l' s... da l' je gospodin Maksimović zakazao?" On kaže: "Nije."

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Pa onda: "Konjicija". I pit... i onda sam ga pitô: "Zašto si to uradio kad znaš da
2 nemaš na to pravo?" On kaže: "To mi je rekô gospodin Izetbegović." Kol'ko se
3 sjećam da tako piše. I onda sam ja rekô: "Imamo sutra skupštinu, jedanaestog" -
4 i održana je skupština 11. septembra - "i mi ćemo raspravljati o svim našim
5 različitostima." I raspravljali smo.

6 11. septembra, ja ću podsjetit' ovaj Sud, mi smo donijeli zaključak na
7 predlog gospodina Izetbegovića da niko nikome neće nametat' rešenja; da imamo
8 različite predloge i viđenja uređenja Bosne i Hercegovine; i da ćemo mirnim
9 putem, dogovorno, doći do rešenja. Znači, 11. septembra, kad je bio jedan nemili
10 događaj. I zato sam ja htio da snizim tenzije da ne bi se pokvarila atmosfera
11 pred sutrašnju sjednicu. Ja d... imam dokumenat... dokument imam o tom z... od tog
12 zaključka Skupštine Bosne i Hercegovine.

13 P: Kasnije, tokom istog ovog razgovora - u verziji na engleskom to je
14 dvije stranice dalje - Vi kažete...

15 PREVODILAC: Prevodioci ne mogu pronaći tekst.

16 G. JOSSE: [simultani prevod]

17 P: "I onda kaži sve što nije dobro u vezi s drugom tačkom pažljivo
18 biranim riječima."

19 Karadžić: "Da, da."

20 Krajišnik: "Ne može to neko radit', ne treba to histerisat'. Znaš?"

21 Dakle, gospodine Krajišnik, možda bi bilo dobro da pogledate šta se
22 događalo prije u tom razgovoru. Ali u svakom slučaju, o čemu se radi gdje kažete
23 ovo "i onda kažemo na drugoj tački sve što nije dobro biranim riječima"?

24 O: Ja moram bit' iskren da nisam našao taj tekst, kao ni prevodioci. Ali
25 ovaj... mogu da odgovorim naslijepo, ali volj... volio bi' kad bi' pročitao to, pa
26 mi samo, ako možete pom...

27 PREVODILAC: Zadnja dva broja su 90 i to je na dnu stranice.

28 SVEDOK: E, hvala lijepo.

29

30

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Na engleskom je to na četvrtoj stranici,
2 a u verziji na B/H/S-u ja nisam našao.

3 SVEDOK: Pomogao je m...meni prevodilac. To je na... 8690 su posljednji
4 brojevi na... na kraju s...stranice.

5 To je slijed moj... Oprostite, možda sam... možda Vi treba da potra... pot...
6 pronađete.

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ne, ne. Našli smo na engleskom.

8 SVEDOK: To je slijed mo...mog prija... pređašnjeg svjedočenja - mislim,
9 prije par minuta. Ja kažem "Ne, ne. Ne znam. Slušaj, ne znam ja čiji je interes
10 da l' treba ili ne treba zapaliti." Hoću da kažem: nije mi bio interes da
11 desetoga se... desetoga, ovaj... septembra imamo tenzije ako ćemo jedanaestog
12 imat' skupštinu na kojoj bi se trebalo da raspravlja o jednoj najvažnijoj tački
13 - to je o našim različitostima. I normalno, imaju i druge tačke ovde, primjedbe
14 na... na ministra inostranih poslova, na slučaj Martić, itd. I zato ja kažem ne
15 može se neko r...raditi, ne treba to histerite /sic/, znaš, itd.

16 Takav sam pristup imao jel s... jer mi smo imao kl... o... sastanak klubova,
17 predsednika klubova - bio je gospodin Izetbegović, mislim da su bili i drugi,
18 sad ne sjećam se tačno sve ko je bio - i zaključili da jedanaestog iznesemo i
19 donesemo nekakav zaključak koji bi bio umirujuć i za cijelu Bosnu i Hercegovinu.
20 I donijeli smo ga na prijedlog gospodina Izetbegovića. E to je bio, z...znači,
21 moje nastojanje da tog dana, zbog Bosanske Krupe, pokušamo da to saniramo stanje
22 il' uopšte da ne pravimo konflikt.

23 P: Zamoliću sada da pređemo na sljedeći presretnuti razgovor u ovom

24

25

26

27

28

29

30

1 svežnju. Tabulator 62, razgovor između Vas i doktora Karadžića koji je vođen 4.
2 oktobra 1991. godine. Rečeno mi je da nije moguće da to sada pustimo, tako da ću
3 pročitati.

4 G. TIEGER: [simultani prevod] Mi se možemo pobrinuti da vidimo da li je
5 to u programu *Sanction* u našoj bazi podataka. Već smo spomenuli Obrani da bi to
6 moglo biti moguće. I ako bi gospodin Josse na trenutak pričekao, dobiće odgovor.
7 Čini se da se to može pustiti.

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ako želite...

9 G. JOSSE: [simultani prevod] Ja bih se rado koristio tom mogućnošću.

10 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Želite pustiti cijeli razgovor ili samo
11 jedan dio?

12 G. JOSSE: [simultani prevod] Cijeli razgovor.

13 [Sluša se zvučni snimak]

14 "Krajišnik: Uvijek Srbi pogriješe.

15 Karadžić: Što?

16 Krajišnik: Pa, uvijek... jave se kad ne treba, a kad treba ne jave.

17 Karadžić: He, he, dobro.

18 Krajišnik: Šta radiš?

19 Karadžić: Evo dobro je. Sad sam...

20 Krajišnik: Stigô?

21 Karadžić: Sad sam maločas stigô, pa sam čuo na radiju da traže ovi neki
22 sastanak. Pa, reko', ima li večeras neki sastanak?

23 Krajišnik: Bio sam ja na sastanku /nerazgovetno/ tamo.

24 Karadžić: A-ha.

25 Krajišnik: Ali ovaj... možda i ne treba, možda bi se trebali naći. Ne
26 znam samo kad bi. Malo /?sam/ vezan za ovo Trebinje i za ostalo.

27 Karadžić: A-ha. Je l' to večeras il' sutra?

28 Krajišnik: "Pa, nije /nerazgovetno/.

29 Karadžić: A šta hoće ta, ovaj... to je sve pod... pod komandom JNA. Nema
30 tu nikakve... Šta Trebinje?

31 Krajišnik: Molim te, meni nije bitno ni /nerazgovetno/ porazgovarat'.

32 Karadžić: Da, da. Mislim, može da... da...

33 Krajišnik: Ja sam zvao juče, nisam mogao nać'...

34 Karadžić: Ja sam /nerazgovetno/ juče izdiktirao izjavu koju bi trebao
35 onda...

1 Krajišnik: Ma, mislim, vidi o čemu se radi, ovaj... očito... očito je da, ovaj... treba
2 to sve bit' u.. u redu. Znaš?

3 Karadžić: Ja, oni kot... oni koriste to. Ja sam njemu rekao da.. izdiktirô sam izjavu i
4 oni su mu izdiktirali. Ne znam je l' je dao, tu izjavu u javnosti.

5 Krajišnik: Vidi, Radovane.

6 Karadžić: Molim?

7 Krajišnik: Ja sam večeras razgovarao sve što je u smislu mira, jedinstva. Sve u redu.
8 Ne može bit' paravojna, mora biti...

9 Karadžić: Ne, nipošto. Ne, nipošto.

10 Krajišnik: Ma, ja. To mi ne podržavamo...

11 Karadžić: Ne, nipošto. Mi smo... i ja sam rekô Biljani da ona kaže da mi ne podržavamo
12 uopšte ideju da se civilne vlasti bave vojnim pitanjima.

13 Krajišnik: Ne. Ja sam, ovaj...

14 Karadžić: Osim da se.. osim da pomažu Jugoslovenskoj narodnoj armiji.

15 Krajišnik: Da, da. Da ti kažem, mislim da je.. večeras sam jednu.. dojam dobio koji je
16 vrlo dobar, znaš.

17 Karadžić: Je li?

18 Krajišnik: Na tom sastanku. I mislim da nema nijedne stvari koju ćemo mi uraditi koja
19 je protiv Bosne, protiv jedinstva, protiv mira, i tako dalje.

20 Karadžić: Ne, ne. Sigurno.

21 Krajišnik: Ja sam danas malo opalio onoga Bogićevića.

22 Karadžić: Je li?

23 Krajišnik: Dao sam izjavu jednu u, onoj, *Večernjim novostima* i *Politici*.

24 Karadžić: "A-ha."

25 Krajišnik: Rekao sam /nerazgovetno/ nema on to pravo da uspije. Ono je bila samo
26 sugestija. Nema pravo ni Predsedništvo, on odgovara Skupštini. Ma, mislim, goni se ba.. idi u
27 pizdu materinu. Kome se ti udvaraš? Lako je /nerazgovetno/ ...onaj postigô dobre i mislim da je..
28 Molim te, u svakom slučaju treba ono sve da bude regularno, po nekakvom nalogu i to, a ne da
29 neko sa paravojnim privatni rat vodi. To je...

30 Karadžić: Nipošto, nipošto. Ne, ne. Samo, vidi, ljudi se naši zalete, a.. a to je sve
31 pod komandom JNA. /nerazgovetno/

32 Krajišnik: Da ti kažem, molim te. Ovaj... ti si sad umoran, a i ja sada tek stigô. Da
33 sam znao da si došô prije, mogô sam svratit'. Ovaj...

34 Karadžić: Sad sam došô i ja. Ovog časa.

35 Krajišnik: Ja, je l'?

36 Karadžić: Da, da.

- 1 Krajišnik: Ovaj... moramo u vezi toga tačno napraviti kako je u redu.
- 2 Karadžić: Dobro.
- 3 Krajišnik: Ja sam čak mislio večeras neki sastanak. Ja sam njima rekô jedno: 'Molim
- 4 vas, nema te stvari koju ćemo mi pomagat' da se zapali Bosna. Mi u ovom momentu.. Šta je dole
- 5 bilo, vojska je jedno, a mi smo drugo'.
- 6 Karadžić: Da, da.
- 7 Krajišnik: Znaš? Mislim, znam, na istoj smo talasnoj dužini i on kaže daj d.. u stvari,
- 8 njima je vrl... bitno druge stvari da vide ko'lko smo mi, ovaj... spremni za to i kol'ko nismo.
- 9 Karadžić: Da, da.
- 10 Krajišnik: Ja sam rekô: 'Mi nećemo nijednu stvar nepromišljenu da prev... da prevarimo
- 11 nekog sa... napadati i sad ne znam šta drugo'.
- 12 Karadžić: Da, da.
- 13 Krajišnik: Ali smo za to da sve vidimo o čemu se radi i što god bude u redu da uradimo
- 14 kako treba.
- 15 Karadžić: Važi.
- 16 Krajišnik: Pa, mislim, ti znaš kao je rečeno kad smo /nerazgovetno/ i ja smo sinoć
- 17 bili. Malo sjedili. I bio na fed.. u federalnoj ne.. u na televiziji, to je to što smo bili.
- 18 Karadžić: A-ha. Dobro.
- 19 Krajišnik: Al', dobro, vidio sam ja da i svi žele...
- 20 Karadžić: Mir?
- 21 Krajišnik: Ma, ja.
- 22 Karadžić: Dobro. A da li Stipi... Stipe želi mir?
- 23 Krajišnik: Ja ću tebi reći kad se vidimo sutra.
- 24 Karadžić: Važi.
- 25 Krajišnik: Vidi nešto, ti da se odmoriš dobro pa ćemo se čut', pa ćemo se negdje da se
- 26 nađemo da se dogovorimo.
- 27 Karadžić: Važi. Subota je, al' naćemo se, evo...
- 28 Krajišnik: Ja, imamo vremena i /nerazgovetno/ kod kuće, ali...
- 29 Karadžić: Da.
- 30 Krajišnik: Ovo je danas bio za mene jedna stvar koja je vrlo.. vrlo sam je pozitivno
- 31 ocijenio.
- 32 Karadžić: Odlično.
- 33 Krajišnik: Kako je bilo gore?
- 34 Karadžić: A.. dobro, dobro. U osnovi, dobro.
- 35 Krajišnik: Vidim da i oni rezultati su u Hagu odlični. Prezadovoljan sam.
- 36 Karadžić: Odlični, odlični. Odlični, odlični. Mnoge druge stvari idu odlično. Prema
- 37 tome, postoje uslovi da krvoproliće stane i da se mir uspostavi. E sad, zač.. onaj ko ne bude
- 38 htio - najebaće.
- 39 Krajišnik: Ma, ja.

1 Karadžić: Onaj ko ne bude htio najebaće. Nema tu, već i s... čitavom
2 svijetu je jasno: Ko bude zakuvavao - gotov je.

3 Krajišnik: Ja sam... ja sam to i večeras, ovaj... rekô na ovom sastanku
4 gdje smo mi bili: 'Molim vas, neka znate, naš je stav takav, nemojte bri... ni u
5 kom slučaju, ali nema toga što ćemo mi sada reći' - Njegoše, javi se na telefon
6 - 'ovaj... mi nećemo nijednog čovjeka našega napadat' radi toga, radi reklame.
7 Mi moramo provjerit' i da vidimo o čemu se radi. Sve mora regularno biti. Mi od
8 svog stava jedino ne... ne pomjeramo se'.

9 Karadžić: Da, da, da.

10 Krajišnik: Drugo je to neko rekla-kazala. A ovo što se sad desilo dole,
11 ima /nerazgovetno/ to istražimo, vidimo, mi ćemo sve dati...

12 Karadžić: Ma da.

13 Krajišnik: ...na ovome.

14 Karadžić: Važi, važi.

15 Krajišnik: Dobro, sutra se mi vidimo.

16 Karadžić: /nerazgovetno/

17 Krajišnik: Aj' odmori se malo, umoran si i dobro.

18 Karadžić: 'Ajde.

19 G. JOSSE: [simultani prevod]

20 P: Gospodine Krajišnik...

21 [Odbrana i prevodioci se savetuju]

22 G. JOSSE: [simultani prevod] Da, naravno. Molim Vas recite.

23 [Odbrana i prevodioci se savetuju]

24 G. JOSSE: [simultani prevod] To je na vrhu druge stranice.

25 [Odbrana i prevodioci se savetuju]

26

27

28

29

30

1 G. JOSSE: [simultani prevod] Hvala.

2 P: Gospodine Krajišnik, negdje prema početku ovog razgovora Vi kažete
3 "ne može paravojska" ili tako nekako. Na što mislite?

4 O: Pa, kol'ko se ja sjećam, a mislim da se sjećam dobro... prvo da odgovor
5 na Vaše pitanje. Ovo je... mi...mislim da naša politika, znači srpska politika, mora
6 biti da ne može se tolerisati... ne mogu se tolerisati paravojske. To je
7 odgovor na Vaše pitanje. A ako je potrebno obrazloženje šta sam mislio, evo ja
8 ću... ja sam spreman da odgovorim.

9 P: Morate to uključiti u kontekst ovog razgovora i samih događaja iz
10 oktobra 1991. Prema tome, da, izvolite.

11 O: Prvi incident u Bosni i Hercegovini, ili možda među prvim incidentima
12 gdje su bili oštećena strana, da kažem, hrvatska, to je selo Ravno kod Trebinja.
13 Tu je, po onome što sam ja saznao, n... grupa... grupa građana je, hrvatske
14 nacionalnosti, zaustavila vojsku. Vojska je dala ultimatum i bilo je tu i mrtvih
15 i... i tako dalje. I mi smo imali sastanak - vodeći ljudi iz Bosne i Hercegovine,
16 Predsedništvo i predsednik Skupštine i predsednik Vlade, verovatno, ne znam sve
17 ko je bio - i raspravljali smo o tom problemu. Miješale su se tu i, da kažem,
18 stranačke i državne uticaji, jel oni su svi bili predstavnici stranke, i
19 gospodin Kljuić i gospodin Izetbegović, i drugi. I optužba je bila da je tu... da
20 su paravojsne neke formacije pod civilnim vlašću bi... imale učešća u tom

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 incidentu. Govore... govorim za, ovaj... Ravno. I sad ja prenosim šta sam ja rekao
2 tamo šta je naš stav. I oni su optuživali... gospodin Kljuić je optuživao gospod...
3 predsednika Skupštine opštine u Trebinju, Vučurevića, da je, kao, on imô neku
4 jedinicu koja je to uradila, itd. I onda sam ja ovde rekao: "Naš stav je sigurno
5 da sam protiv paravojnih formacija. Slučaj ćemo ispitati. I ako utvrdimo da je
6 to, svaki čovek treba da se kazni, jer mi nećemo doprinijeti ničemu što bi
7 dovelo do... narušavanju mira u Bosni i Hercegovini." Tako da je drago meni bilo
8 ovde... ovo je sve potvrđivô i gospodin Karadžić i mi smo trebali imat' sastanak
9 na kome bi svakako bio gospodin Karadžić, kao predsjednik stranke, u nekom
10 drugom sastavu, da bi se eventualno malo bliže oko toga raspravilo.

11   Atmosfera na ovom sastanku - prenio sam je ovde - bila je ohrabrujuća.
12 Svi su go... zagovarali i govorili da nam je interes mir i da bi dobro bilo da se
13 riješe taki /sic/ konflikti čim nastanu, a ne kada to do... poprimi, da kažem,
14 neželjeni tok.

15   P: Još nešto što bi moglo biti od pomoći. Pri dnu druge stranice verzije
16 na engleskom, pominje se neko po imenu "Stipe". To je gospodin Mesić, zar ne?

17   O: Nisam siguran. Možda je ovom... gospodin Karadžić rekao, jel i Stjepan
18 je... isto Stjepan Kljuić je isto "Stipe" skraćena. A možda je mislio n... je... s...
19 na Stipu Mesića. Ja sam tada to znao na koga misli, a sad ne bih bio siguran. A
20 ja... ako je na jednog i drugog mislio... mogô je mislit' i na jednog i na drugog.
21 Vjerujem da je ovdje mislio, ovaj... možda - kažem "možda" - na Kljuića. Malo je

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 to, 'ajd da kažem, tepao gospodinu Kljuiću, jer je Stjepan - Stipe. A možda je i
2 na Stjepana Mesića. Nisam siguran, stvarno.

3 P: U svakom slučaju, misli se na hrvatskog rukovodioca, vođu, zar ne?

4 O: Da. Mi se kroz... ovo je mislio na hrvatsku stranu, 'ajd da kažem tako.
5 Ako mogu da objasnim. Mislio je na hrvatsku stranu - pa da l' je to iz Bosne da
6 l' je to i... na nivou Jugoslavije. Jer u to vrijeme, ja mislim da je bio gospodin
7 Stipe Mesić predsjednik Predsjedništva Jugoslavije. Mislim da je još bio.

8 P: Mislim da nisam zatražio broj dokaznog predmeta.

9 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Niste. Molim sekretara.

10 SEKRETAR: [simultani prevod] To će biti D183, tabulator 62.

11 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Hvala.

12 G. JOSSE: [simultani prevod] Želeo bih da pređemo na tabulator 66.

13 Izvinjavam se, časni Sude. Ovo je već uvršteno u spis kao deo dokaznog predmeta
14 P292, ali ja sad nemam tačan broj, pa vas molim da mi pomognete.

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Izvolite nastavite, dok Tužilaštvo
16 pokušava da Vam pomogne.

17 G. JOSSE: [simultani prevod] Izvinjavam se.

18 P: Samo jedan manji deo ovog dokumenta je nešto o čemu bih želeo da Vas
19 pitam. Tokom svedočenja gospodina Babića je ovo predočeno. Mislim da gospodin
20 Tieger može da nam pomogne.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. TIEGER: [simultani prevod] Ne mogu, osim ukoliko mi ne date datum,
2 jer nemamo brojeve tabulatora.

3 G. JOSSE: [simultani prevod] 16. oktobar 1991.

4 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Krajišnik, Karadžić i Koljević.

5 G. JOSSE: [simultani prevod] Da. Ne znam da li smo to čuli tokom
6 svedočenja gospodina Babića, ali je bilo predloženo tokom njegovog svedočenja.

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Izvolite nastavite.

8 G. JOSSE: [simultani prevod]

9 P: Gospodine Krajišnik, vrlo polako ću pročitati jedan deo ovog
10 razgovora, kako bi prevodioci mogli da pronađu. To je pri dnu druge stranice na
11 engleskom, gde govori o "12.00 sati". I gospodin Koljević kaže: "Pa dobro, sutra
12 ujutro rano, možemo danas popodne. Svejedno."

13 Karadžić: "Danas popodne ja moram ići."

14 Koljević: "Dobro, dobro. U redu."

15 Karadžić: "Moram sutra nešto drugo raditi."

16 Koljević: "Moraš i drugi razgovor."

17 Karadžić: "Da."

18 Koljević: "Ovaj... ja mogu ujutro u 7.00, pa stić' na konferenciju,
19 svejedno mi je to. Gubimo se u detaljima."

20 Karadžić: "Dobro, dobro, dobro."

21 Koljević: "Molim te, ima još jedan razlog iz kojeg bi' morao. To bi morô
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 da pomeneš da si ono... bilo je sinoć niz pitanja za onu rečenicu."

2 Karadžić: "Ja ću Filipovića citirati."

3 Koljević: "Cititat' njega, ovaj... ništa drugo. Citirao sam njega."

4 Karadžić: "Da, da."

5 O čemu se ovde radi, gospodine Krajišnik?

6 O: Ovde se radi da gospodin ko... govore o tome da gospodin Karadžić treba
7 da ide na konferenciju za štampu. I ono što je najvažnije, to su posljednji
8 redovi ovoga što ste Vi pročitali, gdje gospodin Koljević sugeriše gospodinu
9 Karadžiću da svakako objasni "onu rečenicu". A rečenica je, ako se sjećate, u
10 više navrata je ovdje pominjana, kako je Karadžić prijetio da će Muslimani
11 nestati. I Karadžić ovde kaže: "Ja ću samo citirati gospodina Filipovića."

12 Naime, ja imam ovde dokaz te konferencije za štampu gdje je on rekao, na
13 toj konferenciji za štampu: "Ovo što sam ja rekao, ovo je isto za ovom
14 govornicom rekao gospodin Filipović - ako se ne budemo dogovorili, nestaćemo kao
15 narod." I to je smisao, ovaj... objašnjenje zbog čega je on onu cijelu izjavu,
16 gosp...gospodin Karadžić, zbog čega je gospodin Karadžić cijelu tu izjavu koja je
17 mnogo duža nego što se ovdje interpretira i daleko je od one konotacije koja je
18 o...ovde iznesena, zbog čega je on na... na skupštini iznio tu izjavu. Znači,
19 objasnio je na konferenciji, a ovde gospodin K...Koljević njemu govori da je
20 uznemirila javnost i da on treba na konferenciji za štampu da to objasni.

21 Postoji novinski članak te konferencije za štampu, gdje se vidi da je
22 Karadžić ovo objasnio, ako je potrebno da se prezentira.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Da li to imate?

2 O: Da. U svojoj arhivi imam. To mogu prezentirat' Sudskom vijeću ako je
3 potrebno. Možda čak imam i ovde, ako je to potrebno.

4 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Josse, ukoliko to želite da
5 vidite, možemo zamoliti gospodina Krajišnika da nam to predoči.

6 G. JOSSE: [simultani prevod]

7 P: Ukoliko to imate sad ovde, gospodine Krajišnik, onda Vas molim.

8 O: Evo, ja sam podvukao. Ovde su dva primerka. Može gospodin Josse da
9 dobije, a možete i vi. Ovo što je podvučeno, znači što je markirano, to je... može
10 se staviti na grafoskop i...

11 Samo je prvi h... ovo je u... Ja, ja...

12 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Možda bi ovo moglo da se stavi na
13 grafoskop i da se pročita, kako bi ušlo u zapisnik. Čini se da je ovo iz lista
14 *Politika* od 17. oktobra 1991. godine. Molim da se stavi na grafoskop.

15 G. TIEGER: [simultani prevod] Časni Sude, trebao bih da kažem da je
16 presretnuti razgovor o kojem smo maločas govorili već prethodno uvršten u spis
17 kao P292, KID 30656.

18 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U redu. Sada je to zavedeno u zapisniku.
19 Da vidimo šta je na grafoskopu u ovom trenutku. Ništa ne vidim na ekranima. Da
20 li bismo mogli da vidimo ovo što je stavljeno na grafoskop? Obraćam se
21 tehničarima. Ne, to nije na grafoskopu. Da li bi neko mogao da mi objasni... Da li
22 bi tehničari mogli da mi kažu u čemu je problem da vidimo šta je na grafoskopu?
23 A-ha, evo. Molim poslužitelja da najpre pogledamo vrh stranice, kako bismo tačno
24 znali šta je to. Vidim da je to iz *Politike* od 17. oktobra 1991. godine.

25

26

27

28

29

30

1 Gospodine Krajišnik, ovaj deo na koji želite da ukažete, da li je to ovaj deo
2 koji je podvučen sa desne strane ili ono dole što je podvučeno?

3 SVEDOK: I jedno i drugo, ali bi trebalo prvo ono dole da se stavi na... da
4 se povuče gore.

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Molim da se to zumira. Da, to je sada u
6 redu. Pretpostavljam da to počinje rečima...

7 SVEDOK: Da. Po...počinje riječima Radovanu Karadžiću pripisivalo je da je
8 kao nešto malo o stradanju muslimanskog naroda. Ako hoćete, ja mogu nastaviti da
9 čitam ovo?

10 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ako pročitate ove delove koji su
11 podvučeni, onda možemo preći i na drugi deo na koji želite da nam skrenete
12 pažnju.

13 SVEDOK: To je kao pod navodnicima: "Ja sam citirao gospodina Muhameda
14 Filipovića, koji je za istom govornicom rekao: 'Ako se ne,' - ja vas molim samo
15 - 'dogovorimo, nego se izaberu neki drugi putevi, u zagradi (podela Bosne
16 nasilno), onda je to početak kraja muslimanskog naroda. Ne mora to... ne mo... ne
17 mora to' - dodao je Karadžić - 'biti početak kraja njegovog naroda samo u
18 fizičkom smislu, nego u smislu postojanja nacionalnog bića Muslimana. Ja sam u
19 najboljoj namjeri rekao da je Karadžić još jednom istakao ono što je rekao
20 gospodin Filipović'." Dok...doktor Karadžić je istakao zahtev da se sve strane

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 izjasne o tome da je sastanak bio nelegalan, i to je ono što sam želio da ovde
2 ukažem.

3 G. JOSSE: [simultani prevod] Časni Sude, da li bi ovo moglo da se uvrsti
4 u spis?

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da.

6 SEKRETAR: [simultani prevod] To će biti D184.

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Onda bi trebalo da imamo makar jednu
8 čistu kopiju.

9 SVEDOK: Ja imam na CD-u čistu kopiju, pa mogu donijeti sutra, ali danas
10 su obadvije ovdje markirane da bi lakše mogli da se podvuče */sic/*. Ja mogu to
11 da... sa CD-a da izvučem, a imam i original.

12 G. TIEGER: [simultani prevod] Ovaj deo koji je označen je deo koji je
13 pročitao, tako da ja nemam nikakvih problema s time. Da li Tužilaštvo ima nekih
14 prigovora? Nema. Dakle, jedan od ovih primeraka bi mogao da se uvrsti u spis i
15 da se dâ sekretaru.

16 G. JOSSE: [simultani prevod] Da li želite da Prevodilačka služba prevede
17 ceo članak?

18 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ja bih sačekao sa odlukom dok se ne
19 pruži mogućnost Tužilaštvu da pročita preostali deo članka ili pak da im i
20 njihovi prevodioci kažu o čemu se tu radi, pa ćemo onda doneti odluku. Tako da
21 molim da se jedan primerak dâ sekretaru.

22 G. JOSSE: [simultani prevod] A drugi primerak je za moje cenjene kolege.

23 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodin Krajišnik je rekao da ima
24 original u svojoj arhivi, tako da ćemo ovako postupiti.

25

26

27

28

29

30

1 SVEDOK: Samo da mi vrate onaj b... prilog tamo koji ne... ne pripada tamo.
2 Tu su dva primjerka samo.

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Video sam da je još jedan dokument
4 prikačen uz taj. To će biti odvojeno i biće Vam vraćeno, gospodine Krajišnik.

5 Ne, jedan primerak... Molim poslužitelja, jedan primerak je za Tužilaštvo,
6 a ono što preostaje daćete gospodinu Krajišniku.

7 [Pretresno veće i prevodioci se savetuju]

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] I odmah vas je poslušao.

9 G. TIEGER: [simultani prevod] Zahvaljujem prevodiocima. Ukoliko Odbrana
10 želi da pređe na neku drugu temu, onda bih želeo da nešto prethodno kažem.

11 G. JOSSE: [simultani prevod] Da.

12 G. TIEGER: [simultani prevod] Samo da kažem da pre nego što smo videli
13 da ima manjih odstupanja od onoga što je pročitano i onoga što je u originalu,
14 želeo bih da kažem - pretpostavljam da ovo neće predstavljati poteškoću - ali u
15 slučaju da se neko poziva na transkript a ne na sâm dokument, ono što je
16 najznačajnije, ali ipak jedno manje odstupanje, je ono što se na trećoj stranici

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 verzije na engleskom vidi, gde profesor Koljević govori. I u tekstu piše
2 "postoji još jedan razlog koji bi trebao da napomeneš", a pročitano je "treba ja
3 da pomenem".

4 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, tako piše u verziji na engleskom. To
5 je četvrti red treće stranice verzije na engleskom. O kojim se dvema različitim
6 verzijama govori?

7 G. TIEGER: [simultani prevod] Ja se pozivam na...

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ako pogledate poslednje... U prevodu na
9 engleski, to je 02079164, pa sve do 9167, u mojoj verziji.

10 Pa, iznenađujuće je da... Mogu li da pogledam, molim Vas, Vašu verziju,
11 gospodine Tieger, kako bismo proverili? Jer obično imamo različite verzije, ali
12 u ovom slučaju... Čini se da pod istim brojem imamo dve različite verzije. A
13 različiti brojevi za različite verzije je nešto što smo već imali, ali ovde je
14 ovo jedno manje, pa možda baš i nije manje pitanje. Ali vidimo da je očigledno
15 da se radi o različitim verzijama, pa molim sekretara da utvrdi koja verzija je
16 uvrštena u spis, kako bismo makar znali na koju da se koncentrišemo. Ovo me
17 zabrinjava. Zaista me zabrinjava da čak i pod istim brojem imamo različite
18 verzije.

19 G. JOSSE: [simultani prevod] Ne znam da li je ovo što ću reći od pomoći.
20 Ali gospodin Stewart i ja, kao što smo konstatovali pre neki dan, stalno

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 nailazimo na ovakve slučajeve, naročito otkada se bavimo iskazom našeg klijenta.

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, pod istim brojem. Moguće je da imamo
3 dva prevoda istog dokumenta. Ali ovde pronalazimo razlike, a imamo isti broj
4 dokaznog predmeta.

5 G. JOSSE: [simultani prevod] Pa, slagao bih ako bih rekao da sam to
6 mogao da proverim.

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] To me brine.

8 Gospodine Tieger, molim da vidite kako je došlo do ovoga i da u
9 potpunosti uporedite verzije i vidite da li elektronska verzija odgovara jednoj
10 ili drugoj verziji prevoda, jer me ovo zaista brine. Ovde je gotovo nemoguće
11 videti razliku, ali Vi ste upravo taj koji ju je uočio.

12 Gospodine Josse, da li se slažete da, nakon što gospodin Tieger obavi
13 ovaj posao i nakon što Vi pogledate P292 KID 30656, da onda vidite da li nam je
14 potreban novi broj za alternativnu verziju ovog istog dokumenta?

15 G. JOSSE: [simultani prevod] ja ću razgovarati sa mojom cenjenim kolegom
16 i slediću njegovo uputstvo.

17 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Izvolite onda.

18 P: Poslednji presretnuti razgovor, gospodine Krajišnik, u ovom svežnju
19 dokumenata. To je poslednji, to je 115.

20 G. JOSSE: [simultani prevod] Časni Sude, ovo nije uvršteno u spis i ja
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 ću uputiti na jedan manji deo presretnutog razgovora.

2 SEKRETAR: [simultani prevod] To će biti D185.

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Hvala. Čini se da ono što je u spisu
4 nije Vaša verzija, već verzija gospodina Tiegera. Tako da sada upućujem zahtev
5 obema stranama: zašto vi koristite drugu verziju, premda je jedna uvrštena u
6 spis? I kako to da je došlo /?do toga/ da uopšte imamo različite verzije
7 dokumenta? Moguće je da su ovo oni tekstualni dokumenti, a ne skenirani.

8 G. TIEGER: [simultani prevod] Ne bih želeo da spekuliram, ali svakako ću
9 pokušati da utvrdim o čemu se radi. Kad je reč o D185, koji je to datum?

10 G. JOSSE: [simultani prevod] Reč je o 21. decembru 1991. godine. U ovom
11 svežnju imamo dva presretnuta razgovora za ovaj datum. Jedan je 114, kojim se
12 neću sada baviti, a drugi je 115. Kao što vam je poznato, tog dana održana je
13 sednica Skupštine. Gospodin Stewart će govoriti ukratko o toj sednici.

14 P: Ali kad je reč o ovom presretnutom razgovoru, gospodine Krajišnik,
15 ovde se radi o jednom konkretnom pitanju. Negde na polovini prve stranice na
16 engleskom, a negde na dve trećine prve stranice na B/H/S-u, vidimo da gospodin
17 Koljević se Vama obraća i kaže: "Ja sam... ja sam jako zadovoljan. Ovaj... Momo,
18 ja sam se sad čuo sa Radovanom." Kako Vam se, uopšteno govoreći, doktor Koljević
19 obraćao, gospodine Krajišnik?

20 O: Gospodin Koljević i ja smo se persirali, ali ja sam njega z... nazi...
21 ovaj... oslovljavao "Nikola", a on mene "Momo". Osim kad se šalimo, onda ja

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 njega nazovem "profesore", on mene "predsjedniče". Ali naša komunikacija je bila
2 da se oslovljavamo imenima.

3 P: A kad Vas je oslovljavao sa "predsedniče", da li je to odražavalo
4 Vašu istinsku moć ili ne?

5 O: Kad me god oslovljavao "predsedniče", znao sam da će mi nešto
6 podmetnuti; mislim, neku šalu. To je apsolutno, ovaj... bila jedna 'vako,
7 ovaj... šaljiv ton, gdje je on htio da... da... da... da to naglasi. Između nas su
8 postojali, ovaj... mislim, n...nije nikako moglo predstavljati moć. To je daleko od
9 toga. Gospodin Koljević je imao d... veću funkciju nego što sam imao ja, tako da
10 je to potpuno isključeno. U Bosni i Hercegovini.

11 P: To je nešto o čemu ćemo govoriti kasnije, bilo gospodin Stewart ili
12 ja.

13 G. JOSSE: [simultani prevod] Časni Sude, ovime su završena pitanja koja
14 sam imao na temu ovih presretnutih razgovora. A gospodin Stewart mi kaže da je
15 spreman da nastavi. Ali ovo je možda trenutak za pauzu?

16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. Ovo je momenat za pauzu. Nastavićemo
17 sa radom u 10.55h.

18 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Ustanite, molim.

19 ... Početak pauze u 10.29h

20 ... Sednica nastavljena u 11.04h

21 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Ustanite, molim. Izvolite sjesti.

22 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Prije nego što Vi nastavite, gospodine
23 Stewart, moramo se pozabaviti jednim praktičnim pitanjem.

24 Gospodine Krajišnik, Vijeće je obaviješteno da ste sada već dobili DVD
25 Vašeg iskaza, i da ga možete gledati na svom kompjuteru. Međutim, čini se da

26

27

28

29

30

1 postoji problem sa 25. aprilom. Vi ste iskaz počeli ne na početku toga dana,
2 nego nešto kasnije u toku dana. Dakle, ja sam shvatio da ste dobili DVD svog
3 iskaza nadalje, dakle od 25. aprila. Ali ono što mene zanima je da li želite i
4 onaj dio kada Vi niste davali iskaz? Potrebno je dosta truda da bi se digitalno
5 prebacila cijela rasprava na DVD, tako da - s obzirom da je odluka bila da ćete
6 dobiti DVD samo Vašeg iskaza, a ne cijelog postupka toga dana - da li biste bili
7 zadovoljni ako dobijete samo audio verziju? Jer to će biti od velike koristi, to
8 će olakšati posao tehničarima. Dakle, imaćete to, ali samo u audio obliku. Da li
9 Vam to odgovara?

10 SVEDOK: Ja va... s...stvarno zahvaljujem, gospodine sudija. A bio bi' Vam
11 zahvalan, nije bitno kad će to oni uraditi, ako može da mi dadnu i taj prvi dio
12 na audio-snimku? To bi mi... ne, na... na video snimku, pardon - to bi mi bilo od
13 velike koristi. Ja imam samo od onog momenta kad sam počeo svjedočiti. A onaj
14 dio kad sam tamo, ovaj... izlagô, a nisam bi... mogô da bilježim, pa bi' Vam bio
15 zahvalan ako može da kompletiram, kad je sve na video, da bude i taj dio. A nije
16 bitno kad će to biti gotovo. Mogu sačekati, mislim. Ako ne može...

17 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Razmotrićemo situaciju. Možda će to
18 potrajati duže. Naravno, ne mogu Vam ništa obećati, ali audio verziju možete
19 relativno brzo dobiti.

20 Gospodine Stewart, molim Vas nastavite.

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 G. STEWART: [simultani prevod] Hvala, časni Sude. Časni Sude, sada ćemo
2 prijeći na sjednicu Skupštine srpskog naroda od 21. decembra, to je 4. sjednica.
3 Broj dokaznog predmeta je P64(A), dakle dio materijala gospodina Treanora.
4 Tabulator ili razdjelnik je 543, a to možemo naći u registratoru 19. Govorim o
5 verziji na B/H/S-u. Ako gospodin Krajišnik to već nema, bilo bi dobro da dobije
6 onaj primjerak gdje su brojke na margini navedene.

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U redu.

8 Ispituje g. Stewart: [nastavak]

9 [Branilac ispituje putem prevodioca]

10 P: Gospodine Krajišnik, zamoliću Vas da pronađete stranicu koja na
11 margini ima broj 1. To je vrhu stranice 3, a mislim da je i u verziji na
12 engleskom otprilike na vrhu stranice 3, časni Sude. Tu govori gospodin Ostojić.

13 O: Da, našao sam.

14 P: Drugi paragraf, samo jedan kraći uvod, i onda on kaže: "Želio bih se
15 zahvaliti Televiziji Novi Sad i Televiziji Beograd što su omogućili srpskom
16 narodu u Jugoslaviji da prati ovu sjednicu. To znači da ova sjednica se emitira
17 uživo srpskom narodu u Srbiji i Crnoj Gori, kao i Srpskoj Krajini, kao i drugim
18 građanima. Upućujem apel Televiziji Sarajevo da se priključi Televiziji Novi
19 Sad, kako bi srpski narod u Bosni i Hercegovini mogao pratiti su sjednicu. Iako
20 je sarajevska televizija ignorirala molbu predsjednika Skupštine srpskog naroda,
21 ipak molim vas da date podršku ovom našem pozivu. Očekujemo da će se Televizija
22 Sarajevo uključiti u emisiju srpske televizije kako bi srpski narod u BiH mogao
23 pratiti ovu sjednicu."

24

25

26

27

28

29

30

1   Gospodine Krajišnik, kao predsjednik Skupštine, jeste li govorili u vezi
2 sa televizijskim pokrivanjem ove konkretne sjednice?

3   O: Ovde se vidi da jesam, al' se ja toga sad u ovom momentu ne sjećam.
4 Vjerujem da jesam se obratio Televiziji Sarajevo da prenosi, ali ne mogu
5 potvrditi jer se ne sjećam, nego samo mogu da vjerujem ovome što je ovdje
6 napisano.

7   P: Vi lično ste bili za to da sjednica dobije što je moguće širi
8 publicitet, zar ne?

9   O: Pa, da. Odgovor je "da", ali i da se i drugi informišu šta to radi
10 Skupština srpskog naroda; da ne radi nešto što je, da kažem, nelogično i
11 nezakonito, nego da je, je l', javnosti dostupno. To je bio, znači, dvostruki
12 cilj.

13   P: Kada kažete "ostali", pri tom mislite na nesrbe, zar ne?

14   O: Pa, ovo je ružno kad se vrlo često govori "nesrbi". Ja sam mislio da
15 "ostali", 'oću da... 'oću da kažem: ovdje navedeno "srpskom narodu", a ja sam
16 mislio svim građanima Bosne i Herce... tada Republike Bosne i Hercegovine. Znači,
17 svim ostalim, ne samo Srbima. To je... to je bolje nego kad se kaže "nesrbima",
18 "nemuslimanima", "nehrvatima", kao da je to nekakav... nešto drugorazredno. Tako
19 da ja taj izraz pomalo pokušavam da zaobiđem i malo mi se smeta kad... kad se kaže
20 "nesrbi", "nehrvati", "nemuslimani". Znači, z... svim građanima Bosne i
21 Hercegovine, a ne samo Srbima.

22   P: Gospodine Krajišnik, ja se moram izviniti što koristim taj termin. Ja
23 to ne koristim kao uvredljivi termin, vjerujte mi, jednostavno je to neophodno
24 kako bismo lakše opisali o kome se radi, inače bi bilo...

25

26

27

28

29

30

1 O: /nečujno/ ...ništa mislio ružno. Ja sam samo izneo svoj stav, a ne b... a
2 nisam ja prigovorio što se to upotrebljava jer... nego samo sam rekao kako ja to
3 posmatram i kako to kod nas tamo pomalo izgleda rogobatno. Izvinjavam se.

4 P: Da. Hvala, gospodine Krajišnik. Jer mene svakako niste uvrijedili
5 ovim, niti sam ja imao namjeru bilo koga uvrijediti.

6 No, sada idemo dalje. Idemo na oznaku broj 2, to je u verziji na srpskom
7 na stranici 7, negdje na njenoj sredini; u engleskom je to na 5. stranici. To je
8 duboko unutar teksta gospodina Buhe. Dakle, prije nego što se pozabavimo onim
9 što je gospodin Buha ovdje govorio, molim Vas, da li biste mi mogli reći koja je
10 bila uloga i razina aktivnosti gospodina Buhe u političkom životu u to vrijeme,
11 dakle 21. decembra 1991?

12 O: Gospodin Buha je bio poslanik. Kol'ko ja znam, samo poslanik. Ne znam
13 da l' je bio i član nekoga tijela u stranci. Al' to je bio ugledni profesor
14 univerziteta i automatski je bio i ugledan poslanik. Kad on govori, drugačije je
15 nego kad govori neki poslanik drugi - bez želje da vrijeđam ovoga drugoga. A i
16 drugu funkciju u nekoj vlasti nije imao. Ja sad moram da se izvinem, ovaj... ja...
17 ja sam siguran da on nije bio ni u Ministarskom savjetu, jer tamo su samo bili
18 ministri, a on nije bio ministar Bosne i Hercegovine.

19 P: Ovdje, u ovom govoru, nekoliko paragrafa od slova 3 /sic/, dakle tu
20 kaže: "U ovom..." Dakle, pored broja 3, da počnemo odatle: "Danas je ona, uz to,
21 imperativ njegovog nacionalnog opstanka i zaloga kulturnog, ekonomskog i

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 civilizacijskog prosperiteta. I sada se itekako zna ko je u istorijskom,
2 nacionalnom i državnom smislu srpski narod u BiH. I srpski narod uopšte nije
3 trenutno bogzna šta u zvaničnim očima evropskih moćnika. Vjerujemo da postoje
4 kantari kojim se zasad - istina, kriomice - mjere njegove vrijednosti i snage, a
5 nije daleko dan kada će se to činiti javno." Da sad stavimo to u kontekst.
6 Sjednica Skupštine se odvijala u okolnostima kad je Evropska zajednica jasno
7 naznačila Bosni i Hercegovini da je poziva da se iznese prijedlog vezan za
8 neovisnost Bosne i Hercegovine, zar ne?

9 O: Da. Ja imam i tu... i taj dokument ovdje, objavljen u novinama; 15.
10 decembra, Evropska zajednica je poslala upit svim bivšim republikama
11 Jugoslavije, uključujući i Bosnu i Hercegovinu, da se jave da li žel... prijave da
12 li žele da budu nezavisne države. I to postoji tu. I ovo je Skupština povodom
13 tog... te odluke i upita Evropske zajednice i odluke koju je donijelo
14 Predsedništvo i Vlada, što je... što mogu da odgovorim, ako treba.

15 P: U trenutno svrhu samo - situacija, jednostavno rečeno, je bila ta da
16 je taj upit Evropske zajednice, da je na to Vlada Bosne i Hercegovine iznijela
17 jasno da oni imaju namjeru da krenu ka traženju nezavisnosti Bosne i
18 Hercegovine. Ja sam to otprilike točno sažeo, zar ne?

19 O: Da. Samo još uz malu dopomen... dopunu: i Predsjedništvo bez srpskih
20 predstavnika i Vlada bez srpskih predstavnika donijela je odluku da se prijavi
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 na taj da... na taj poziv, znači donijela odluku da hoće da bude Bosna i
2 Hercegovina nezavisna i da se prijavi kod Evropske zajednice, da Evropska
3 zajednica prizna Bosnu i Hercegovinu kao nezavisnu državu. I povodom tih dviju
4 odluka, gdje nisu svi bili... gdje nije bio konsenzus, znači odluke Predsjedništva
5 i Vlade, bila je ova Skupština, a povod je bio poziv Evropske zajednice.

6 P: Gospodin Buha nastavlja: "Muslimanski i hrvatski narod, na ovoj
7 odista istorijskoj raskrsnici, treba za svoj dio da odgovara na ova pitanja. Ako
8 su spoznali da je u njihovom nacionalnom interesu izlazak iz države Jugoslavije,
9 srpski narod neće se suprotstaviti tome da taj interes na legalan način i
10 ostvare. Jedini je uslov da se pri tome poštuje odluka srpskog naroda da na
11 teritorijama koje mu pripadaju oстане u rezidualnoj Jugoslaviji. Predlažem da na
12 ovom zasjedanju o tome donesemo neku vrstu ustavnog dokumenta. Skupština srpskog
13 naroda u Bosni i Hercegovini treba da zatraži da se pravo izlaska iz Jugoslavije
14 ostvari kroz republičke i savezne institucije, uz prethodni diobni bilans i uz
15 prihvatanje međunarodne arbitraže. Ostalo je nezapaženo da su predstavnici
16 srpskog naroda u skupštini BiH stalno insistirali na konstitutivnosti hrvatskog
17 naroda u BiH. Nije, nažalost, došla nijedna riječ od predstavnika hrvatskog
18 naroda u istom domu o analognom statusu srpskog naroda u Hrvatskoj, a tome je
19 itekako bilo mjesto. Kao što je hrvatska nacionalna zajednica na svojim etničkim
20 i istorijskim teritorijama autohtona i državotvorna u BiH, tako je to srpska

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 nacionalna zajednica na svojim etničkim i istorijskim teritorijama u Hrvatskoj.
2 Čak su i brojno, uprkos nečuvenog genocida nad Srbima u NDH - Nezavisna Država
3 Hrvatska, ove zajednice gotovo izravunate, pa je ispunjen i taj, da kažemo, uslov
4 za istovrstan tretman."

5 Zamoliću sa se koncentriramo na ovu frazu o "etničkim i istorijskim
6 teritorijama". I onda ovaj sljedeći paragraf: "Ne možemo, naravno, ni od koga
7 iznuditi ono što se samo po sebi podrazumijeva, ali možemo tražiti da se
8 prilikom predstojećeg razgraničavanja - uz etničke, istorijske i teritorijalne
9 principe - uvede i klauzula po kojoj na granicama treba da ostane što manji broj
10 pripadnika naroda koji podižu međe i da se u tom pogledu uspostavi relativna
11 brojčana ravnoteža."

12 Ta fraza "etnički i historijski teritorij", da li je ona zapravo
13 omogućavala davanje jasne, konkretne definicije, ili se tu radilo o jednom ne
14 tako baš preciznom terminu?

15 O: U ovom slučaju, radilo se o konkretnom području. To je područje
16 Krajine. Ja imam... Vi znate da dio tog što se zvala nekad "vojna Krajina" je bio
17 u Hrvatskoj, a dio je bio te teritorije naj... s najvećim procentom, gotovo
18 maksimalnim procentom, je e... Srba je bio u Bosni i Hercegovini. Ovi što su bili
19 u Bosni i Hercegovini Srbi, etnički, njih je dovela Turska da brani granice
20 protiv Austro-Ugarske. A one u Hrvatskoj dovela je Austro-Ugarska, koja je
21 dovela Srbe da brani granicu od... od Turaka. Znači, to je istorijski etnički
22 prostor. Imate u gos...gospodina Owena knjizi, gdje kaže da je uvijek taj...
23 balkanska odiseja, da je uvijek taj prostor bio pod direktnom upravom Beča, nije
24 Zagreba. To je on tako govorio. I govorilo se - to je istorijski etnički
25 prostor, kad govorimo o Srbima u Hrvatskoj, znači u toj Krajini. Normalno, s

26

27

28

29

30

1 druge strane Une je Bosna... Bosanska Krajina. To je isto etnički prostor, al' ima
2 svoju istorijsku dimenziju.

3 Normalno, j... oprostite još, Turci su doveli i dio iz Anadolije svojih
4 tu... pravih Turaka u Cazinsku Krajinu, pa je taj dio kao džep jedan muslima... da
5 ka... danas Muslimani. Ovaj... to je... to su istorijske neke činjenice koje mi
6 znamo na tim prostorima.

7 I kad govori gospodin Buha o istorijskom pravu, Srbi u Hrvatskoj do ovih
8 višestranačkih izbora u Hrvatskoj su bili konstitutivni /sic/ narod, ravnopravni
9 sa Hrvatima. A dolaskom nove vlasti, oni su izbačeni i pretvoreni su u manjinu.
10 I to je siže onoga što je gospodin Buha ovde iznio i objasnio.

11 P: Ovo što ste rekli, gospodine Krajišnik, o mogućnosti da se
12 identificiraju ili definiraju teritoriji u tom dijelu Bosne i Hercegovine i u
13 tom dijelu Hrvatske, recite da li se to moglo općenito primijeniti na cijelu
14 Bosnu i Hercegovinu u vezi sa etničkim i istorijskim teritorijama ili ne.

15 O: Pa, postojale su odedene /sic/ istorijski etničke prostori koji su
16 većinski naseljeni Srbima, većinski naseljeni Muslimanima, većinski naseljeni
17 Hrvatima. Ja to mogu... imamo tu i mapu, imam kod sebe mapu Bosne i Hercegovine,
18 da Vam tačno kažem gdje su te regije gdje su bili historijski većinom Hrvati,
19 historijski većinom Srbi, historijski većinom Muslimani. Normalno, bilo je i
20 sredina gdje je bilo mj... gdje nije niko imô tu relativnu većinu. Znači, moglo...
21 odgovor je "da", ali uslovno "da". Nije moglo potpuno, cijela Bosna i
22 Hercegovina da se... da kad tako čisto o...odredi da je... da je... da s... gdje je
23 relativna većina. Bilo je i miješanih; doduše, manje mnogo nego... nego, ovaj...
24 teritorija koje su istorijski pripadale jednoj... jednoj nacionalnoj zajednici.

25 P: Gospodine Krajišnik, ko je gospodin Simović? Molim Vas da pronađete
26 na margini broj 6.

27 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Stewart, dozvolit ćete mi da
28
29
30

1 postavim jedno pitanje radi razjašnjenja gospodinu Krajišniku.

2 G. STEWART: [simultani prevod] Naravno, časni Sude.

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Krajišnik, na početku govora
4 profesora Buhe - u verziji na B/H/S to je na četvrtoj strani, prethodni
5 paragraf - on kaže: "Mada smo u Skupštini BiH 16. oktobra 1991. godine
6 jednoglasno izglasali odluku da se nijednom od konstitutivnih naroda u BiH neće
7 u tom pogledu nametati tuđa volja, naši partneri nisu mogli izdržati u toj
8 svojoj odlučnosti ni mjesec dana."

9 Danas, ranije, ste nam rekli: "11. septembra, dozvolite da vas
10 podsjetim, mi smo podržali zaključak koji je predložio gospodin Izetbegović u
11 smislu da nitko ne smije nametati rješenja nikome drugome."

12 Da li onda kažete da je ovo greška profesora Buhe? Jer ono što ste Vi
13 rekli da se dogodilo 11. septembra meni veoma liči na ono što gospodin Buha
14 opisuje kao događaj od 16. oktobra. A koliko mi znamo, ono što se dogodilo 16.
15 oktobra je nešto sasvim drugo od onog što on ovdje opisuje. Dakle, smatrate li
16 da je ovo greška? On je htio reći 11. septembar? A kad kaže "ne ni mjesec dana",
17 misli se pritom da već u oktobru su prekršili tu zajednički donesenu odluku.
18 Jesam li Vas dobro razumio?

19 SVEDOK: G...gospodine s... predsedavajući, ja imam dokument. Rad... o... radi se
20 o grešci - 11. septembra je bila Skupština. I imamo ovde, možemo da je
21 priložimo, gdje je donesen zaključci na predlog gospodina Izetbegovića. Ovo je
22 slučajno gospodin ze... Buha pogriješio, jer je govorio šesnaestog. Nelogično je,
23 jel je šesnaestog zaključena ona...

24 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U redu. To je ono što sam i mislio, ali
25 sam želeo da proverim.

26

27

28

29

30

1 Izvolite, nastavite, gospodine Stewart.

2 G. STEWART: [simultani prevod] Hvala, časni Sude.

3 P: Pređimo na ono što je neposredno iznad broja 6 u margini u Vašem
4 primerku, gospodine Krajišnik. To je na stranici 16 vaše verzije, a na 9.
5 stranici engleske verzije. Vidimo da pri vrhu gospodin Simović uzima reč. On je
6 bio poslanik. Ali recite nam da li je bio samo poslanik ili je imao i neku drugu
7 funkciju.

8 O: Gospodin Miodrag Simović nije bio poslanik, nego je bio
9 potpredsjednik Vlade Bosne i Hercegovine, koga je imenovala... koga je, zapravo,
10 predložila Srpska demokratska stranka. I ovdje je nastupao, vidite da izlaže
11 ovde, šta se desilo na Vladi povodom pisma Evropske zajednice. A pošto nastupa
12 na Skupštini, malo b... stvara zabludu... zabludu kao da je poslanik, a nije, nego
13 je potpredsednik Vlade Bosne i Hercegovine. I možda ovde i... i predsednik
14 Ministarskog saveta, sad ne znam u ka... kojoj ulozi, ujedno.

15 P: Dakle, između ostalog, on želi da podnese izveštaj u vezi odluke koju
16 je Vlada Bosne i Hercegovine prethodnog dana usvojila?

17 O: Da. U pravu ste. U pravu ste.

18 P: Vratimo se negde jednu stranicu unazad i pogledajmo reči gospodina
19 Koljevića. To je negde dva ili tri paragrafa nakon broja 5 koji piše u margini

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Vašeg dokumenta. To je verovatno pri vrhu 14. stranice u Vašem primerku,
2 gospodine Krajišnik, a negde na sredini osme stranice verzije na engleskom: "Od
3 onoga što se dešavalo juče na sednici Predsedništva istoričari će moći možda
4 zanimljive zaključke da izvuku. Ali ja sam dužan ovom prilikom samo da vas
5 obavestim o jednom: o tome da odluka povodom druge tačke dnevnog reda koju su
6 doneli zajedno Biljana Plavšić i Nikola Koljević nije ušla u zvanično saopštenje
7 Predsedništva. Nije čak ni rečenica jedna za koju sam ja tražio da uđe, nije
8 ušla. Pa bih vas zbog toga, vas i jugoslovensku jasnost, upoznao sa onim što smo
9 mi uradili juče povodom druge tačke, odnosno pitanja izjašnjavanja, odgovora na
10 evropsku ponudu o nezavisnosti. Mi smo pismeno dostavili Predsedništvu juče ovaj
11 tekst: 'Mi smo saglasni da Bosna i Hercegovina postavi zahtev za suverenost kod
12 Evropske zajednice na osnovu prava na samoopredeljenje, koje je sadržano i u
13 deklaraciji o smernicama za primanje novih država, a i u mnogim drugim
14 međunarodnim aktima. Srpski narod, koristeći to pravo, izričito je protiv
15 zahteva o kome je reč i smatra da ima pravo da ostane u Jugoslaviji.'"

16 Gospodine Krajišnik, da li zabrinutost koju ovde izražava profesor
17 Koljević da stav gospođe Plavšić i njegov lični treba da bude poznat, da li je
18 to bilo povezano sa željom koju ste Vi i gospodin Ostojić izrazili da treba da
19 postoji javni televizijski prenos sednica što je više moguće?

20 O: Pa, Vi ste u pravu, ali uz jednu malu dopunu. Radi se o jednom
21 dokumentu, odluci; znači, kao što je Vlada donijela odluku, donijelo je i
22 Predsjedništvo. Ali u toj odluci da se prijavi Bosna i Hercegovina za... kao da

23
24
25
26
27
28
29
30

1 će biti nezavisna država, bio je i aneks. To je izjava gospodina Koljevića i
2 gospođe Plavšić, koji je trebao da bude u saopštenju javno, gdje se oni protive
3 tome, imaju drugačiji stav, i to nije. I on sad kaže: "Pošto postoji televizija,
4 želim da javnost zna šta je ispušteno iz ovog saopštenja, a što smo mi dali,
5 gospođa Plavšić i ja" - govorim u ime pokojnog Koljevića - "da uđe k... da bi
6 javnost bila potpuno informisana."

7 P: Vratimo se na reči gospodina Simovića. Molim da pronađete broj 7 u
8 margini Vašeg primerka, gospodine Krajišnik. To je na stranici 19, negde na
9 trećini stranice, a u verziji na engleskom to je u sredini stranice broj 10.

10 O: /nečujno/ ...pronašao broj 7.

11 P: Odmah iznad broja 7, paragraf počinje rečima...

12 PREVODILAC: Prevodioci ne mogu da nađu original.

13 SVEDOK: /nečujno/ ...Stewart, prevodioci ne mogu da nađu, pa samo, ovaj...
14 ne mogu da prevedu. Zato Vas molim malo samo da... sad sam dobio infor...

15 G. STEWART: [simultani prevod] To je na stranici 19 verzije na B/H/S-u.
16 Mislim da je to zapravo pri dnu stranice 18: "Naše stavove..." Da li je to taj
17 pasus? Dakle: "Naše stavove u pogledu..."

18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 SVEDOK: Ja sam... ja sam pronašao, ne znam da l' su...
2 G. STEWART: [simultani prevod]
3 P: Da. Kažu da su pronašli, gospodine Krajišnik.
4 "Naše stavove u pogledu ove odluke izrazili smo juče u posebnom
5 saopštenju koje nosi naslov 'Crni petak za Bosnu i Hercegovinu'. U odnosu na ono
6 što sam letimičnu uspio videti u sredstvima informisanja, nije objavljeno u
7 štampi. Negde jeste delimično, pa dozvolite da ga pročitam: 'Članovi Vlade BiH
8 iz reda srpskog naroda, a u povodu današnje sednice Vlade BiH na kojoj je
9 predsedavanjem donesena odluka da se uputi zahtev Evropskoj zajednici o
10 priznavanju suverene, samostalne, nezavisne Bosne i Hercegovine, smatraju da je
11 ovih aktom grubo narušen i povređen Ustav SRBiH i Zakon o Vladi SRBiH. Za srpski
12 narod u Bosni i Hercegovini koji je svoju volju iskazao na plebiscitu, da želi
13 živeti u Jugoslaviji, bez ikakvog je značaja deklaracija Evropske zajednice o
14 mogućnosti priznavanja samostalnih jugoslovenskih republika, pa prema tome i
15 odluke Vlade BiH mogu se smatrati bespredmetnim. Srpski narod u Bosni i
16 Hercegovini nikada i ni po koju cenu neće dopustiti da bude bilo čiji podanik, a
17 pogotovo nacionalna manjina u državi koju već ima i koju će svim sredstvima
18 braniti i graditi kao što je to i do sada činio. Reč je, dakle, o odbrani svojih
19 već stečenih prava i jedinstva srpskog naroda koji želi miran i zajednički život
20 sa svim dugim narodima koji to žele. Srpski narod u Bosni i Hercegovini, sa
21 drugim delovima srpskog naroda u Jugoslaviji, nikada neće doživeti poniženje da
22 mu drugi stvaraju državu, niti će dozvoliti da mu je priznaju, a pogotovo da je
23
24
25
26
27
28
29
30

1 razgrađuju perom i za konferencijskim stolom oni koji nisu učestvovali u njenom
2 stvaranju. Srpski narod priznaje samo principe i povelju organizacije
3 Ujedinjenih nacija i KEBS-a, koji su na strani istine i pravde, a posebno pravo
4 naroda na samoopredeljenje." I kaže na kraju: "To je bilo naše saopštenje."

5   Gospodine Krajišnik, gospodin Simović u ovoj izjavi kaže za srpski
6 narod: "Sve što srpski narod želi je miran zajednički život sa onima koji to
7 takođe žele." U tom trenutku, da li je ta izjava nešto što je odgovaralo Vašem
8 viđenju, stavu SDS-a u to vreme?

9   O: Apsolutno da.

10   P: Da li bi bilo ispravno shvatanje onoga što kaže gospodin Simović
11 ovde, da ukoliko zajednički život sa drugima se ne može postići na miran način,
12 da u tom slučaju srpski narod u Bosni i Hercegovini će se boriti? I kada kažem
13 "boriti", mislim da će voditi rat.

14   O: Pa, ja ne znam. Mislim, nisam to, ovaj... ovde uočio. Ali ovaj...
15 vjerovatno da je gospodin Simović to u revoltu rekao, jer on je jedan... jedan
16 prefinjeni intelektualac, doktor pravnih nauka i čak naš sad član Ustavnog suda
17 Bosne i Hercegovine i to njemu ne priliči. Al' ako je to, o...ovaj... rekao, to je
18 vjerovatno bilo u revoltu. Znače - Ako ne možemo mirno - onda ćemo ratovati'. To
19 je bila... Ja nisam, mislim, stvarno zapazio to kad ste čitali, al' ako je to
20 rekao, onda je vjerovatno mislio: Ako ne može mirnim putem, naspram mira je rat,
21 je l'. A to je nešto što... što stvarno niko nije želio i moglo je bit' samo ovako
22 propangas... propangadistički /sic/, znači, da... da... malo radi propagande. Ali

23

24

25

26

27

28

29

30

1 stvarno smo mi željeli po svaku cijenu da nađemo rešenje mirnim putem iz više
2 razloga. Jedno što rat nikom ništa ne donosi, a drugo što smo mi bili trećina
3 naroda u Bosni i Hercegovini i to je... u svakom ratu su Srbi imali u Bosni i
4 Hercegovini ogroman problem i velike štete od svakog rata. I plašili smo se svi
5 rata, u stvari i druge dve... dva naroda, isto tako. Ne mogu da grešim dušu. Niko
6 nije želio rat, bar... plašio se, u stvari, rata.

7 P: Pogledajmo broj 8 u margini. To je na stranici 23 Vašeg primerka,
8 gospodine Krajišnik, a na 12. stranici verzije na engleskom. To je pri vrhu
9 stranice u oba slučaja. Da li vidite paragraf koji počinje rečima "u
10 predizornoj i izornoj aktivnosti nijedna stranka", itd?

11 O: Da, vidim.

12 P: "U predizornoj i izornoj aktivnosti, nijedna stranka koja je sa
13 svojim programom ušla u izbore, pa i stranke koje su osvojile vlast, nisu
14 isticale rušenje Jugoslavije, jer sa takvim programom ne bi dobili ni minimalan
15 broj glasova od birača bilo kojeg naroda. Da je to tako govori i činjenica da je
16 srpski narod u BiH na svom plebiscitu izjasnio se da želi da i dalje živi u
17 Jugoslaviji sa drugim narodima. A svoju volju da žive u Jugoslaviji na tom
18 plebiscitu dali su i pripadnici drugih naroda i narodnosti." Gospodine
19 Krajišnik, pretpostavljam da ovo bolje zvuči na srpskom nego na engleskom, ali
20 pretpostavljam da je smisao prenet.

21 "Donošenjem odluke da se zatraži formalno priznanje za Bosnu i
22 Hercegovinu i dobije status nezavisne i samostalne države, Vlada BiH se poigrava
23 sa građanskim mirom u našoj republici, jer se na ovaj način drastično narušava
24 ustavno-pravni položaj ove republike. A poznato je, na osnovu rezultata

25

26

27

28

29

30

1 plebiscita, da srpski narod, kao jedan od konstitutivnih naroda u ovoj
2 republici, to neće prihvatiti, što može imati nesagledive posledice. Ovo je
3 doslovna formulacija koju sam ja juče rekao na sednici Vlade."

4   Gospodine Krajišnik, da li Vam se u ovom pasusu čini jasnije nego u
5 prethodnom pasusu da gospodin Simović zapravo upozorava da, ukoliko se takva
6 odluka nametne srpskom narodu, da će doći do građanskog rata?

7   O: Odgovor je "da", ali uz jednu malu dopunu. Istorijski smo mi Bosnu
8 smatrali jednim tronošcem. Znači, jednu stolicu s tronošcem, tri noge. I onda
9 smo smatrali: bez saglasnosti bilo kog naroda, a u ovom momentu bez srpskog
10 naroda, ako bi se nametnula neka volja, a neustavna, onda bi dovelo do rata.
11 Ovdje je bilo govora o srpskom narodu i o kršenju ustava. A isto bi se to moglo
12 napraviti da se stavi u kontes /sic/ bilo koji od ova druga dva naroda, ako bi
13 se nametnula volja na neustavan način. Ustavna procedura je nešto drugo.

14   P: Pogledajmo broj 9 u margini, a to je pri vrhu stranice broj 25 Vaše
15 verzije, gospodine Krajišnik, a pri vrhu 13. stranice verzije na engleskom.
16 Obraća se Pantelija Milovanović i iznosi predlog teksta koji treba ova Skupština
17 da uputi Lordu Carringtonu, koji je u to vrijeme predsedavao konferencijom
18 Evropske zajednice, zar ne?

19   O: Da. Našao sam i tačno je. Gospodin Lord Carrington je bio
20 predsedavajući konferencije.

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 P: Gospodine Krajišnik, ja sada neću čitati sve ovo, trebalo bi nam jako
2 puno vremena, imamo ga već napisanog. Vi ste ovaj deo pročitali ranije,
3 gospodine Krajišnik. Ali ono što je u verziji na engleskom pri vrhu stranice
4 broj 14, a pretpostavljam da je to negde pri sredini stranice broj 26 Vaše
5 verzije, gospodine Krajišnik, su razlozi za ovakvu odluku srpskog naroda. Da li
6 vidite gde je to?

7 O: Da.

8 P: To je zapravo na stranici broj 27, prvi paragraf na stranici 27:
9 "Razlozi za takvu odluku srpskog naroda" - a odluka je da se ostane unutar
10 ujedinjene Jugoslavije, dakle da samo dam kontekst. Dakle, to je već poznati
11 stav koji su zastupali pripadnici srpskog naroda u Bosni i Hercegovini. Dakle:
12 "Razlozi za takvu odluku srpskog naroda su jasni i veoma uverljivi. On bi bez
13 zajedničke jugoslovenske države, a u nezavisnoj Bosni i Hercegovini, nesumnjivo
14 bio doveden u položaj nacionalne manjine, izložene do kraja majorizaciji gruboj
15 muslimansko-hrvatske koalicione većine. To je i dosadašnja praksa jasno
16 pokazala. Ona se još jednom potvrdila i jučerašnjim neovlašćenim podnošenjem
17 zahteva za priznavanjem nezavisnosti, protiv koga su glasali svi članovi iz reda
18 srpskog naroda, uz veto, i njihovo izričito upozorenje većinskoj muslimansko-
19 hrvatskoj koaliciji da ni Predsedništvo ni Vlada nisu nadležni za odlučivanje o
20 ovom pitanju, jer bi takvu odluku mogla doneti jedino Skupština Bosne i
21 Hercegovine, i to samo konsenzusom sve tri nacionalne zajednice. Podnošenjem
22 zahteva za priznanje nezavisnosti Bosne i Hercegovine protivno volji srpskog
23
24
25
26
27
28
29
30

1 naroda drastično je prekršen princip nacionalne ravnopravnosti i grubo negirano
2 pravo srpskog naroda na samoopredeljenje, što samo može voditi daljem
3 produbljivanju krize, sve do njene kulminacije koja može rezultirati
4 nesagledivim i tragičnim posledicama. Srpski narod u Bosni i Hercegovini očekuje
5 da će se u daljem radu ministarskog saveta EZ i mirovne konferencije o
6 Jugoslaviji, u interesu demokratskog i mirnog rešenja jugoslovenske krize,
7 ozbiljno ocenjivati i uvažiti njegovi stavovi." I zatim je bio aplauz, pa
8 predsedavajući se zahvaljuje. Dakle, imamo dugotrajni aplauz i svi delegati
9 ustaju i snažno aplaudiraju. Dakle, gospodine Krajišnik, ovo je usvojeno, to je
10 savršeno jasno, zar ne?

11 O: Da.

12 P: I iz toga proizilazi, gospodine Krajišnik, zar ne, da je ovo tačno
13 odražavalo stavove koje ste Vi i drugi rukovodeći funkcioneri u SDS-u imali u to
14 vreme, zar ne?

15 O: Tačno.

16 P: Dakle, na isti način, kao što je i rekao gospodin Simović, to je bila
17 jasna poruka Evropskoj zajednici da želite da se na miran način reši problem.
18 Ali u protivnom, oni moraju da shvate da će doći do rata, zar ne?

19 O: Pa, osnovna poruka Evropskoj zajednici je bila da te odluke
20 Predsedništva i Vlade nisu ustavne, nisu legitimne i legalne. I mi sad govorimo:
21 ako prihvatite te n...ne...neustavne odluke, dovešćete do veće krize i,

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 ne daj Bože, do rata. Znači, poenta je da im ukažemo da je po našem Ustavu to
2 sasvim drugačije regulisano. I Vi ste potpuno u pravu, svaka neustavna odluka
3 dovodi do krize, i n... možda, ne daj Bože, do kulminacije koja proizvodi ono
4 najgore - to je rat. A pogotovo što smo imali sliku u Hrvatskoj i vidjeli šta se
5 tamo dešava. Nije nam trebala velika pamet da zaključimo da bi moglo doći do
6 rata.

7 P: Pa, upravo se to nadovezuje na moje sledeće pitanje, gospodine
8 Krajišnik. A to je: kažete da nije trebalo imati puno pameti da se shvati da će
9 doći do rata, odnosno da će izbiti rat. U to vreme, gospodine Krajišnik, 21.
10 decembra 1991., da li biste mogli da nam kažete koja je bila Vaša procena
11 verovatnoće da će zaista i doći do izbijanja rata?

12 O: Ja ću biti iskren. Ja do zadnjeg momenta nisam vjerovao da će doći
13 rat. Ja sam čak mislio "Ma, nekako će... naći ćemo neko rješenje". Čak i kad je
14 došlo do mrtvih ljudi, ja sam mislio "Pa, naći ćemo rešenje. Jer nikad, ako
15 Bosna i Hercegovina sama odlučuje, nikad nije bilo građanskog rata." Znači,
16 postojala je nada koja mi je realnost na neki način pokrivala. Ja sam do
17 posljednjeg momenta bio u skupštinskoj zgradi, do... do 3., 4. i radio i pošô sam...
18 i taj dan kad je počeo rat, počeo... pošô sam bio na... na posao. Jer kad imate neku
19 ogromnu želju, onda ne znate šta je realnost a šta Vam je želja. Tako da sam sâm
20 sebe ubjeđivao da neće doći do rata, a sve je govorilo da je to vrlo moguće.

21 P: Moje pitanje je nešto drugačije, gospodine Krajišnik. Vi ste rekli
22 sudijama da ste se nadali i verovali da do toga neće doći. Međutim, onako kako

23
24
25
26
27
28
29
30

1 su stvari izgledale 21. decembra, uz sve očigledne nepredvidive stvari o tome
2 šta je ko mogao da uradi, da li ste Vi ipak imali nekakvu predstavu o tome koji
3 je rizik i koje su verovatnoće da će do toga doći? Jednostavno rečeno, da li ste
4 mislili da postoji 10% verovatnoće, ili 40% verovatnoće? Po Vašem mišljenju,
5 koja je bila procena verovatnoće da će doći do rata?

6 O: Teško mi je da priznam. Ja sam bio naivan pa sam vjerovô da je mali
7 procent. A sad kad posmatram ove događaje, sve je ukazivalo da je veliki
8 procenat bio da bi moglo doći do rata. Ali govorim o nekom subjektivnom svom
9 odnosu koj...koji je očito bio pogrešan. Znači, realno gledajući, putem kojim su
10 kre... kojim je krenula koalicija, ako se... ako bi se nastavio, doći će do n... do n...
11 do... do... do uvoza rata. Kad kažem "uvoza" rata, imamo... jedna teorija zbog čega je
12 trebala da se rastereti Hrvatska, pa da bi se uvezô rat, a tako je i bilo. I za
13 rat ne treba mnogo ljudi. On se tako brzo zapali, kao plamen. Tako da je odgovor
14 na Vaše pitanje: realno je bio velika... velika mogućnost da bi, ako t... se nastavi
15 priznanjem Bosne i Hercegovine, da će doći do rata. Ali ja sam imao lažnu nadu:
16 Sad će doći Evropska zajednica, uključiće se, arbitriraće i biće tu... nekakvo
17 naći se rješenje. Jer je Bosna i Hercegovina svakih... il' Jugoslavija i svi
18 narodi, svakih 50 godina ratovali i poslije toga imali krvave i teške
19 posljedice. Znači, želio sam da ne dođe do rata, pa sam onda sâm sebe zavaravao.
20 Ako je prevod dobar, mislim da sam odgovorio na Vaše pitanje. Malo sam brže
21 govorio, pa ne znam da li je sve z... odgovoreno.

22 P: Gospodine Krajišnik, da li je u SDS-u u to vrijeme bilo ljudi među
23
24
25
26
27
28
29
30

1 rukovodećim kadrovima koji su imali drugačiji pogled na to kakva je vjerovatnoća
2 da će doći do rata od Vašeg koji ste nam upravo opisali?

3 O: Uvijek ima različitih mišljenja. Ali kad su ih iznosili, ja sam
4 mislio da je to više zastrašivanje... plašljivost ljudi. Ali ovaj... poslije sam
5 vidio da s... da su ti ljudi bili, ovaj... više u pravu. Jer ovaj... svaki
6 nezakoniti potez jeste bl... korak bliže ratu, a to je ako neko prizna Bosnu i
7 Hercegovinu na neustavan način, onda pre...pretvori jedan narod u nacionalnu
8 manjinu, onda će... niko nikoga pitat' neće kako će to početi konflikt. Jer to će
9 na jednom lokalnom nivou, kao što je i na kraju krajeva bilo. U Sarajevu je
10 počeo mirovni jedan skup i pretvorio se u kaos cijele Bosne, to je organizovala
11 opozicija. Znači, odgovor je: bilo je drugih mišljenja ljudi, ali ja s... kao da
12 sam zatvo... začepio uši pa sam pokušavao da vjerujem sâm sebi da neće... da ćemo
13 nekako naći rešenja.

14 P: Dakle, tko, ako mi to možete reći, među najvišim rukovodiocima u SDS-
15 u je u to vrijeme bio više pesimističan od Vas?

16 O: Pa, mislim da s... je... da je to u nijansama, ovo što sad Tužilaštvo
17 naziva "vođstvo", ovaj... srpsko, znači tih 50 ljudi il' ne znam koliko, manje-
18 više smo mi tu... to mišljenje prenosili jedan na drugog i nadali se da neće doći
19 do rata. Ali ovaj... bilo je... A ko je pesimističkiji? Mislim da... da... da ne bi'
20 mogao iz tog kruga reći da... da nismo imali bl...blizu jednaka mišljenja. Plašili
21 smo se tih neza... neustavnih odluka, pa onda možda smo to g...govorili, a... a nadali
22 se da neće doći do rata. Svi su govorili: "Ovo nije dobro, može doći do rata.
23 Ovo je... ovo je... nije loš... nije dobro kad se ustav krši, nema niko pravo to",
24 itd. Što je sve govorilo u prilog toga da je svako od nas pomalo govorio kako
25 postoji opasnost od rata. Al' intimno kad bi razgovarali, rekli: "Pa, naći će se
26 neko rešenje, ne može bit' da neće... da neće i ovi imati razuma, u posljednjem
27 momentu odustati od svog puta. Evropa neće dozvoliti da se ovdje zapali usred
28
29
30

1 Evrope rat." E tako, to je bilo neko naše razmišljanje. Kad ste u strahu, onda...
2 onda vam svakake /sic/ kombinacije dolaze u obzir, stra... u strahu od rata.

3 P: Jeste li Vi, a pri tom cijelo vrijeme govorim o datumu kada je
4 održana ova sjednica Skupštine, drugim riječima 21. decembra 1991. - naravno
5 nije bitan taj datum, nego to kratko vrijeme oko tog datuma - dakle da li ste Vi
6 smatrali da su izgledi da će doći do rata bili dovoljno veliki da je neophodno
7 da se rade neke praktične pripreme, a sve u svjetlu te mogućnosti?

8 O: Rekao sam da je, ajd' mogu da... reći, plebiscitarno postojalo jedno
9 mišljenje da će se naći rešenje, da neće doći do rata. I u...ukazivali smo,
10 spriječiće to Evropa, drugi će z... druga će strana to r...rje...rješavati. I mi smo...
11 kol'ko smo mislili da neće doći do rata, rukovostvo /sic/ SDS-a je posljednji
12 momenat izbeglo da ne bude kidnapovano u "Holiday Innu", a ja sam pošô na... na...
13 na posao. Znači, svi smo. A 21. decembra mi smo mislili: "Sad će Evropa odma'
14 reagovati, poslaće svoje predstavnike, mi ćemo napraviti, ovaj... dogovor i neće
15 doći do rata." Znači, 21. u nas je postojala duboka vjera da ćemo izbeći rat i
16 da nije potrebno da mi sad nešto se posebno paničimo, al' smo ukazivali na tu...
17 na te opasnosti.

18 P: To Vaše uvjerenje da ste mislili da ćete uspjeti izbjeći rat je bilo,
19 dakle, toliko duboko da niste poduzeli nikakve praktične korake, na praktičan
20 način pripremili za takvu mogućnost?

21 O: A...apsolutno ste u pravu. Ja... ja ni u primisli nisam mogô vjerovati da
22 u Bosni i Hercegovini može doć' do rata. U svim mojim intervjuis...ma, čak i neki
23 u januaru mjesecu 1992. godine, ja sam rekô: "Ma, ovaj će narod" - mislio sam na
24 bosanskohercegovačke narode - "naći rješenje pametnije nego rukovodstvo", jer
25 ima... Drugi svjetski rat' kô da je juče bio, zna šta to znači. Bolje da se
26 dogovorimo, da razgovaramo deset godina nego da ratujemo. Tako da... da

27
28
29
30

1 jednostavno vrijeme teče, i svi naši potezi, evo j... i ova odluka, svi su bili
2 politički: "'Ajde da ukažemo, da onu drugu stranu malo prepadnemo, da dođe da
3 porazgovaramo, nego da se nameću rešenja." To je a...apsolutno tako. Pa smo onda
4 rekli: "Nek' imamo uvijek jedan potez koji je politički, al' do zadnjeg momenta
5 iscrpićemo sve mogućnosti da se razgovara, a da se ne ratuje." Ev... moram da
6 priznam, ja ću t... ak...ako mi budete postavili pitanje reći i kako su o tom
7 mislili druga... druga strana; mislim na SDA. M... o... nije bilo njihovo autonomno
8 mišljenje, pa su oni malo podstrekavani da idu na tu... priznanje, pa zbog toga
9 možda snose krivicu. A g... da su sami odlučivali, isto bi 'vako odlučili kao mi.
10 Jel teško je donijet' jednostran potez, neustavan, a reć': "To je... to se mi sad
11 igramo nešto." Ne. To je ozbiljna stvar. Tako da s... cijeli naš... cijela naš... naša
12 s... d... sva... s... cijela naša strana 21. d...decembra je rekla, i vidite da ima ovde i
13 zadovoljstvo, poslije u nekim telefonskim razgovorima. Učinili smo sve. Poslali
14 smo međunarodnoj zajednici šta želimo, ukazali na neustavnost, mi smo preduzeli
15 što je u našoj moći i u...uslijediće nekakve posljedice da se to smiri, da se ne
16 ide na ustavni način na priznanje Bosne i Hercegovine. Priznanje Bosne i
17 Hercegovine je najopasniji i najteži momenat u našoj istoriji. Na n... ovaj način.
18 Ima procedura kroz us... kroz Skupštinu, kroz... kroz... i d... a o...ovo je ne... ovo je
19 bez procedure. Nema ni Predsedništvo ni Vlada pravo da ovo radi, Bosne i
20 Hercegovine.

21 P: Rekli ste da biste mogli reći Pretresnom vijeću šta je SDA radio i
22 kako su oni razmišljali. Dakle onda molim Vas recite šta su oni radili, i to u
23 smislu... U stvari, dozvolite da preformuliram svoje pitanje.

24 Da li ste bili upoznati sa nekim eventualnim koracima koje je SDA činio
25 kako bi se pripremili za mogućnost rata?

26 O: Znam da na to mislite. Ali kad sam malopre govorio, mislio sam o
27 jednom drugom, ovaj... drugom momentu. Pa, ako dozvolite da kažem na šta sam
28 mislio, molim Vas, a nije vezano za to pitanje. Ako n... ako to nije, onda ću
29 odgovoriti na ovo pitanje koje je postavio gospodin Stewart.

30

1 P: Ja bih više volio ako mi možete odgovoriti, kao prvo, na moje
2 pitanje, ako Vam se to ne čini previše neuobičajenim.
3 O: Ma, kaki /sic/ neuobičajenim, sad ću ja to odgovorit'. Mi smo imali
4 informacije iz više izvora da postoji naoružana Patriotska liga, da se dijeli
5 oružje, da... znate, imate više informacija s one druge strane nego iz svojih
6 redova. I postojaju... s... u... gradu Sarajevu po...postoje ljudi koji su... evo, baš sam
7 našô jedan članak kad je gospođa Hrvaćan /sic/ ovdje s... ovaj...
8 svedo...svjedočila, tačno iz tog vremena, da su strani državljani bili u Zenici.
9 Recimo... I takve su informacije razne dolazile, da se S...Stranka demokratske ask...
10 akcije priprema za... da bude spremna za rat. To su dolazile informacije. Moram
11 reći još, vojna obavještajna služba je takve ta...takođe informacije doturala i
12 stranama. Imam ja... i...ima ovde Tužilaštvo jedan izveštaj koji je dobio predsednik
13 Skupštine Bosne i Hercegovine, dobio je predsednik s... ov... V...Vlade i
14 Predsedništva, gdje se tačno vidi šta se dešava u Bosni. To je tada Bosna i
15 Hercegovina bja... bila. I tu se vidi naoružane paravojne formacije, podjela
16 oružja, zaustavljen konvoj, itd. I posebno je ne... jedno oružje koje je išlo iz...
17 iz Visoko prema Sarajevu je uh... uhvaćen.
18 I sad, ja kad ovo govorim, sigurno sam subjektivan. Možda. Ja... ja s...
19 kažem: znali smo šta radi negativno druga strana i iznosim to. Vjerujte, niko mi
20 nije govorio šta radi srpska strana, kao da... da... da su s... to sveci. I mi smo
21 znali da... da ne... ne sjede bez posla muslimanska strana i da sve ovo radi radi
22 toga što se... što vjeruje - ako se proglaši nezavisna Bosna, da ima spremnu
23 armiju i da može da ratuje protiv nekoga, vjerovatno protiv onoga ko je protiv
24 nezavisne Bosne. Imali smo, znači, dosta informacija koje su ukazivale na to. I
25 ponovo, ja... ja sam sumnjô u te informacije, mislio sam da... da, reko': "To
26 vjerovatno ovi obavještajci nešto rade." Al' je... posle sam vidio da je to sve
27
28
29
30

1 bilo tačno. Drugi su vjerovali, a ja sam mislio: "Nije to baš, možda eto
2 pretjeruju."

3 A za hrvatsku stranu je bilo posebno. Oni su se naoružavali i jedinice
4 hrvatske su bile na teritoriji našoj i mi to smo znali i u... u uniformama
5 hosovskim - to je kao ustaškim - su hodali po zapadnoj Hercegovini. Sve... sve je
6 to bilo jasno. Ovo sam govorio samo o SDA, o... o muslimanskoj strani, a hrvatska
7 je bila mnogo otvorenija.

8 P: Molim samo trenutak. Gospodin Sladojević mi želi nešto reći.

9 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Izvolite.

10 [Odbrana se savetuje]

11 G. STEWART: [simultani prevod]

12 P: Gospodine Krajišnik, u engleskoj verziji, dakle prevodu Vašeg
13 odgovora, jedna rečenica mi nije sasvim jasna, malo poteškoća imam s njom. To su
14 redovi 18 i 19. Rekli ste: "Mi smo znali za loše stvari koje je radila druga
15 strana. Međutim" - tu vjerojatno ste htjeli reći "morate mi vjerovati",
16 pretpostavljam - "ja nisam imao apsolutno nikakvu ideju o tome šta je radila
17 srpska strana, kao da su sveci."

18 To u engleskom nije sasvim jasno. Da li biste mi mogli objasniti šta
19 konkretno mislite tu, šta ste znali ili niste znali o tome šta je radila srpska
20 strana?

21 O: Ja prvo hoću da Sudsko vijeće... Oprostite mi. Neki dan je gospodin
22 Sladojević prigovorio da sam ja rekao "centar Sarajeva"; ja sam to negirao, a on
23 je bio u pravu. Znači, kad je on prigovorio, ja sam rekô: Ni...nisam to rekao. I
24 kad sam pregledô snimak, pa sad koristim to priliku d... a... da se ispravi to, ja

25

26

27

28

29

30

1 sam stvarno rekao "centar Sarajeva", a negirao sam kad je on to rekao.

2 A konkretno sada za ovo. Pitanje je meni bilo postavljeno: šta radi...
3 kako ste imali saznanja šta je radila druga strana? Druga strana ovdje je bilo
4 separatno-muslimanska - ne druga strana Muslimani i Hrvati skupa. I ja sam onda
5 dodao jednu suvišnu rečenicu. Objasnio sam šta smo imali saznanja, i suvišnu
6 rečenicu da kažem: Ovo sam s... imao informacije o muslimanskoj strani, a poslije
7 i hrvatskoj, a nisam imao, ovaj... informacija o srpskoj strani. Što bi bilo
8 logično prvo da imate o svojoj strani ko se naoružava, na koji način, šta ra... i
9 da l' radite nešto. Al' stvarno, ja kažem, nismo imali, nego su dolazile samo
10 informacije od tih obavještajnih službi šta radi druga strana. To je bila jedna
11 suvišna rečenica, nespojiva sa odgovorom. Al' sam htio da Vam kažem jednu
12 nelogičnost, a koja je stvarno istinita. Eto, to je.

13 P: A možete li biti konkretniji kada govorite o obavještajcima ili
14 obavještajnim službama? Ko su bile te obavještajne službe od kojih ste dobivali
15 informacije o drugoj strani?

16 O: Pa, vidite, ja sam pomenuo jedan izvještaj koji je došao od zvanične
17 službe Bosne i Hercegovine - Košarac ga je potpisao, to ima Tužilaštvo kod sebe
18 - gdje se vidi ž... na svim nivoima kako je kaos u Bosni i Hercegovini. Ali
19 govorim o ovome, ovo n... o... se ne odnosi na te zvanične informacije. Pomenuo sam
20 da vojna je, recimo, obavještajna služba nekome dala od naših iz... iz SDS-a. Meni
21 nisu dali. I onda je on i upoznao kakve informacije ima. Pa su dolazile
22 informacije takođe na nekim linijama preko MUP-ovih kadrova, a koji su povezani
23 sa nekim stranim obavještajnim službama ili sa srbijanskim, il' tako dalje. Pa

24

25

26

27

28

29

30

1 smo dobijali informacije koje su bile, znači, poluzvanične i koje su se stvarno
2 kasnije, kad sam čitao ove memoarske građe, potvrdile da su bile tačne. U tom
3 momentu su one bile na neki način poluprivatne. Eto, to je bila takva situacija.
4 Tako su imale druge strane verovatno neke svoje izvore saznanja, pa su
5 koristili.

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Sudija Hanoteau želi postaviti pitanje.

7 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Gospodine Krajišnik, zamoliću Vas da
8 mi nešto razjasnite. Da li Vi danas kažete da su se Srbi zapravo u to vrijeme
9 također pripremali za rat? Da li razumijete šta hoću reći? Drugim riječima, Vi
10 tvrdite, tj. Vi ne negirate da se Muslimani ili Hrvati, da se oni nisu
11 pripremali za rat. Da li biste se mogli suglasiti sa činjenicom da su se i Srbi
12 pripremali za rat? Vidim da klimate glavom, ali koji je Vaš odgovor, molim Vas?

13 SVEDOK: Eve... ve... h... o... htio sam sam...samo da kažem da sam Vas razumio,
14 uvaženi sudija. Vidite, Muslimani i Hrvati su bili odvojeni od Jugoslovenske
15 narodne armije. A Srbi nisu se pripremali za rat niti formirali paravojne
16 formacije jer su vjerovali u Jugoslovensku narodnu armiju. Tu smo bili u
17 različitom položaju. I zato govorim da... da su Srbi vjerovali: odbraniće nas po...
18 oj... JNA, ne treba nam paravojne formacije. A vjerovatno da smo bili u njihovoj
19 ulozi... Zato sam rekao, nisu oni... zato sam malo amnestirô... Oni su formirali svoje
20 paravojne formacije. Znači, jel n...ni... jel nisu slali svoje vojnike u JNA,
21 Jugoslovenska narodna armija je postala većinski, a da ne kažem apsolutno
22 srpska, i to je razlog što sam malopre rekao da nisam imao saznanja o nekim
23 srpskim, ovaj... nedozvoljenim radnjama. Jer je očito... Kasnije sam vidio da je...
24 da je bilo i naoružavanja Srba, al' ja nisam tog momenta stvarno, ovaj... imao.
25 Ali o pripremama srpske strane nije bilo govora, jel se je ona naslanjala na
26 Jugoslovensku narodnu armiju.

27

28

29

30

1 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Hvala Vam, gospodine.

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Obraćam se sada samo stranama. Gospodin
3 Krajišnik je prije nekoliko trenutaka ispravio jedan od svojih ranijih odgovora.
4 Ja sam shvatio da se radi o ispravci u odnosu na ono što je rekao 27. aprila,
5 kada mu je postavljeno pitanje da li je konkretno spominjao centar grada tokom
6 svog odgovora. A on je na to odgovorio: "Mislim da nisam spomenuo centar grada."
7 To je na strani 86 od tog dana. Ja nažalost nema numeraciju kakva se kasnije
8 uvodi u ukupni zapisnik, ali to se nalazi prema kraju transkripta od tog dana,
9 jer cijeli transkript ima 89 stranica.

10 Možete nastaviti.

11 I ovo sam rekao naglas usput, kako bi se pobrinuo da budemo sigurni da
12 znamo o kom dijelu iskaza gospodina Krajišnika govorimo, ako dođe do nekakvih
13 nejasnoća.

14 G. STEWART: [simultani prevod] Hvala, časni Sude, to je bilo od velike
15 koristi.

16 P: Gospodin Sladojević je ovdje sugerirao da je gospodin Krajišnik u
17 svom zadnjem odgovoru rekao nešto što nismo dobili u prijevodu, a stvar se
18 ticala toga jesu li Muslimani u to vrijeme pristupali JNA ili ne. Da li ste
19 uopće govorili o tome, gospodine Krajišnik, u Vašem prethodnom odgovoru o
20 pripadništvu JNA?

21 O: Da, da. Jesam govorio, kad sam odgovarao uvaženom sudiji Hanoteau.
22 Rekao sam: Muslimani nisu se pridruživali JNA i onda normalno da su pravili
23 svoje paravojne formacije. To... to je bio... U pravu je gospodin Sladojević. Ako
24
25
26
27
28
29
30

1 nije ubačeno, to... to sam... na to sam... to je bilo uzgredno b... o...objašnjenje.

2 Ubuđuće, šta god gospodin Sladojević kaže, ja ću reći da jest tačno.

3 Vidim da je on više u pravu ne...nego ja s... brzo čovjek zaboravi.

4 G. STEWART: [simultani prevod] Da, obično, ali to je opasan pristup.

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Naravno, to bi bio veliki rizik. U
6 svakom slučaju, slažem se s Vama, možda je to dobro i reći naglas, da gospodin
7 Sladojević se brine da nam je transkript točan. Naravno, ne želim time ništa
8 reći protiv prevodilaca ili zapisničara. Nema osobe koja ne radi greške, posebno
9 kada svaki dan proizvodimo veliki broj stranica, a kvaliteta je veoma dobra.

10 Možete nastaviti.

11 G. STEWART: [simultani prevod]

12 P: Gospodine Krajišnik, ja imam također povjerenja u gospodina
13 Sladojevića, ali baš davati tako odriješene ruke, to je malo opasna stvar.

14 U svakom slučaju, u to vrijeme, 21. decembra, jeste li dobili ili
15 preuzeli bilo kakve odgovornosti, dužnosti koje su se ticale priprema za rat?

16 O: Apsolutno ne. Kad kažem "apsolutno ne", ja ne znam da li je u
17 komisiji Bosne i Hercegovine - bila je Komisija za opštenarodnu odbranu u
18 Skupštini - da l' su oni imali nekakav plan; vjerovatno da jeste. Ali da sam ja

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 dobio nekakav plan, ako mislite na srpsku stranu - apsolutno ne.

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Stewart, prema satu, trebali
3 bismo poći na pauzu.

4 G. STEWART: [simultani prevod] Svaki trenutak mi odgovara.

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U tom slučaju ćemo napraviti pauzu od 20
6 minuta i nastaviti s radom u 12.45h.

7 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Ustanite, molim.
8 ... Početak pauze u 12.25h
9 ... Sednica nastavljena u 12.53h

10 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Ustanite, molim.
11 Izvolite sestiti.

12 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Izvolite, gospodine Stewart.

13 G. STEWART: [simultani prevod] Hvala, časni Sude.

14 P: Gospodine Krajišnik, molim da pogledate tačku broj 10 u margini Vašeg
15 primerka, a to je na 28. stranici.

16 G. STEWART: [simultani prevod] A, časni Sude, to je na 14. stranici
17 verzije na engleskom.

18 SVEDOK: Ja sam pronašao.

19 G. STEWART: [simultani prevod]

20 P: Profesor Maksimović traži da Skupština odobri odluku o uspostavljanju
21 republike srpskog naroda u Bosni i Hercegovini. I u tački broj 1 se govori o
22 pripremama za formiranje Republike Srpske Bosne i Hercegovine, kao federalne
23 jedinice u sastavu savezne države Jugoslavije. I, gospodine Krajišnik, i ovog
24 puta vidimo da su poslanici aplaudirali. Tako da to znači da je ovo usvojeno,
25 zar ne?
26
27
28
29
30

1 O: Da.

2 P: U to vreme, 21. decembra 1991. godine, da li ste Vi, a konkretno
3 govorim o Vama lično, gospodine Krajišnik, da li ste imali jasnu predstavu o
4 tome kako će izgledati teritorija takve jedne države, dakle Republike Srpske
5 Bosne i Hercegovine?

6 O: Ne.

7 P: Pređimo na tačku 11 u margini. To je na 31. stranici, negde na
8 sredini 31. strane, a u verziji na engleskom to je na 16. stranici. Jovo Miskin
9 je uzeo reč. Da li vidite gde je to?

10 O: Da, vidim.

11 P: I on kaže: "Dame i gospodo, govoriću o unutrašnjim granicama.
12 Unutrašnje granice u Jugoslaviji treba posmatrati sa dva aspekta: da li
13 Jugoslavija ostaje savezna država, i ako ne ostaje. Narodi u Jugoslaviji se
14 nikada nisu izjašnjavali o unutrašnjim granicama. Jugoslavija je bila federalna
15 država. Narodi koji su ostali da žive izvan svoje matične republike smatrali su
16 granice administrativnim. One mu nisu predstavljale nikakve prepreke u
17 komuniciranju sa narodima drugih republika, a federacija mu je obezbeđivala
18 ravnopravan položaj sa većinskim narodom u republici." Idemo sad dalje četiri-
19 pet paragrafa, gde kod broja 12 u Vašem primerku se govori: "Iz tog prava na
20 otcepljenje iz Jugoslavije..." Da li vidite gde je to?

21 O: Da.

22 P: "Iz tog prava na otcepljenje iz Jugoslavije ili iz prava na ostajanje
23 u Jugoslaviji proizaći će nove državne granice, a ne sadašnje administrativne,
24
25
26
27
28
29
30

1 utvrđene u drugom vremenu i drugom državnom uređenju, da se proglašavaju
2 državnim. Poznato je kako su o njima se dogovarali pojedinci i uski krugovi.
3 Nije valjda da komunisti nisu ništa dobro uradili, samo da su dobro uradili i
4 utvrdili unutrašnje granice koje se ne bi trebalo da menjaju. Dakle, u Bosni i
5 Hercegovini, ako se menja karakter državnog uređenja, da se mora menjati i
6 karakter njenih granica. Treba stvoriti uslove svakom od tri konstitutivna
7 naroda da slobodnom voljom, bez pritiska i sile, sami slobodno odluče hoće li
8 ostati u transformisanoj Jugoslaviji ili će da osnuju svoju suverenu, nezavisnu
9 i samostalnu državu. Posle takve odluke naroda, granice će se same po sebi
10 uspostaviti."

11 Kako bi se uverili da nema nikakvog nesporazuma, kada gospodin Miskin
12 kaže "nije valjda da komunisti nisu ništa dobro uradili, samo da su dobro
13 uradili i utvrdili unutrašnje granice koje se ne bi trebalo da menjaju", da li
14 on u suštini kaže da su oni sve pogrešno uradili, pa nema razloga da se
15 pretpostavlja da su ovo dobro uradili? On u suštini hoće da kaže da su oni sve
16 loše uradili, zar ne, pa je i sâmo pitanje unutrašnjih granica takođe loše
17 rešeno?

18 O: On govori o... o tome da one strane koje danas priznaju unutrašnje
19 granice, administrativne, kao prave granice državne, pozivaju se na odluku
20 komunista i kažu: To je dobro. A sve ostalo što su komunisti uradili, ti isti -
21 misli se na Hrvatsku i na Sloveniju, prvenstveno - oni kažu: Ništa komunisti
22 nisu dobro uradili. I on sad kaže: Nije zar to tačno da su komunisti samo te

23
24
25
26
27
28
29
30

1 unutrašnje granice napravili državne i da samo to valja? Ako ništa ne valja - ne
2 valja, znači, ni ovo. On... on ovde kritikuje one koji priznaju unutrašnje granice
3 kao jedno veliko dostignuće komunizma, i jedino, što nije tačno. To su bile
4 administrativne granice.

5 P: Da ovo predočim drugačije, gospodine Krajišnik. On kaže da, ukoliko
6 dođe do promena, onda bi ovo bio dobar momenat da se razmotri promena ovih
7 unutrašnjih granica koje su zacrtali komunisti?

8 O: To gospodin Miskin kaže, kao što Vi tumačite, al' možda je trebalo
9 jedno malo samo objašnjenje. Ova priprema za p...proglašenje Republike Srpske,
10 priprema, to je bio politički potez. Nismo rekli: Proglasićemo Republiku Srpsku,
11 nego priprema da bi ona išla uz naše pismo u politički eter da se mi ne slažemo
12 da Bosna i Hercegovina bude nezavisna država. Da to bude još jedan pokazatelj,
13 što bi utvrdilo naš stav da želimo da ostanemo u Jugoslaviji i želimo dogovorno
14 da riješimo krizu, a ne da to bude nezavisna država Bosna i Hercegovina
15 kao unitarna država. To je, znači, politički potez, jel sâm naziv govori da je
16 to politički potez. Samo je priprema. A gospodin Miskin ovde već vidi da mi
17 stvaramo državu, i sad on kaže: napraviće se granice, itd.

18 P: Molim da sad odemo podosta dalje, gospodine Krajišnik. To je broj 20

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 u margini. To na 54. stranici. Odnosno, 56.

2 O: Našao sam, hvala lijepo.

3 P: Želeo bih da se vratimo malo unazad. Tu Vi govorite, a prethodno je
4 reč uzeo nakratko gospodin Tošić. U verziji na engleskom je to na 26. stranici,
5 a na srpskom je to par stranica unazad, gde vidimo da je reč uzeo gospodin
6 Vukić. Pokušavam da utvrdim na kojoj je to tačno stranici. To je pri vrhu 54.
7 stranice. Da li ste pronašli? Gospodin Vukić kaže: "Poštovani predsedniče, draga
8 braćo i sestre, ovo je sretan dan." Da li vidite gde je to?

9 O: Da, vidim.

10 P: Pogledajmo poslednji paragraf onoga što on kaže, neposredno pre nego
11 što gospodin Tošić uzme reč. On kaže: "Srpski narod Bosanske Krajine, srpski
12 narod Bosne i Hercegovine..." Da li vidite gde je to?

13 O: Da.

14 P: Dakle, kaže: "Srpski narod Bosanske Krajine, srpski narod Bosne i
15 Hercegovine, kao deo srpskog naroda na teritoriji Jugoslavije, je konstitutivni
16 narod. Bez njegove odluke u kakvoj će zemlji živeti ne mogu druga dva naroda
17 donositi to preglasavanjem, sramnim, nelegalnim činom. Ukoliko Evropska
18 zajednica ostvari svoje pretnje da prizna Bosnu i Hercegovinu kao nezavisnu, kao
19 sastavni deo nekakve buduće Nezavisne Države Hrvatske, kao nezavisnu državu
20 Bosnu i Hercegovinu, doći će do ponovnog srpskog ustanka i masovnog krvoprolića

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 u kojem će neki narodi koji su naknadno postali potpuno nestati."

2 Kako ste Vi shvatili, o čemu je govorio gospodin Vukić kada kaže: "Neki
3 narodi koji su naknadno postali?"

4 O: Ovdje je mislio na Muslimane. Jer Muslimani su najkasnije ustavno
5 priznati kao narod. Možda je još na nekog drugog, ali mislim da je prvenstveno
6 na Muslimane.

7 P: To što kaže gospodin Vukić u tom paragrafu, da li ste se Vi u to
8 vreme slagali s njegovim stanovištem?

9 O: Ma, apsolutno ne. Gospodin Vukić je jedan, kažem, i divan i n... i
10 n...nepredvidiv čovek, tako da voli malo da radikalizuje, a u stvari niko to
11 ozbiljno nije shvatao šta on kaže. Vjerovatno da je ovde pomalo podilazio
12 gospodinu Karadžiću, jer je čuo iz nekih priča da je on nešto tako slično rekao,
13 a nije vidio njegov demant, pa je onda tu malo, ovaj... rekao nešto p... sasvim s...
14 u svakom slučaju, ne...neodmjereno i nekorektno, ali neozbiljno. On je pomalo
15 neozbiljan, ovaj... kad govori. Ne zlonamjeran, nego neozbiljan.

16 P: Ali da li su ga ozbiljno shvatili? Da li ga je neko ozbiljno shvatio?

17 O: Ma, niko nije ozbiljno shvatio, samo se smijali kad on govori.
18 Vjerovatno da ima aplauz. Jeste. Evo, aplauz. To je aplauz gdje se ljudi smiju
19 kad neko nešto ovako kaže.

20 P: Molim da pogledate vrh 69. stranice. U engleskoj verziji to je pri
21 dnu 33. stranice.

22 O: Še... da, našao sam 69.

23 P: Vidite da tu govori gospodin Stevan Beslać. Recite nam ko je on. On
24
25
26
27
28
29
30

1 kaže "ja, kao gost", tako da nije baš jasno.

2 O: Mislim da je to predsjednik... mislim da je iz Bihaća, kol'ko se
3 sjećam, Stevan Beslać. Jel postoji Stevan Medić, al' nije, ovo je Stevan Beslać,
4 verovatno da je... To bi trebao biti n... ovaj... jedan predstavnik SDS-a ili, ne
5 znam, opštine iz Bihaća. Nije bio poslanik.

6 P: On, nakon ovog prvog paragrafa koji je kraći, kaže: "Mislim da je sve
7 ovo razumno. Rok do 14. januara. Za ovakve stvari, to je razuman rok." A radi se
8 o roku koji je dat muslimanskoj strani da se odrekne traženja nezavisnosti Bosne
9 i Hercegovine, zar ne?

10 O: Da, tačno. Iako je naznačeno "Do srpske Nove godine", a srpska Nova
11 godina je 14. januara. Tako da je on ovde precizirao datumski, a u odluci je do
12 srpske Nove godine.

13 P: A zatim dalje kaže: "Ali ovde je za mene pitanje rada cenjenih
14 doktora Koljevića i cenjene doktor Biljane Plavšić u Predsedništvu. Za mene bi
15 bio apsurd njihovo učestvovanje u radu Predsedništva dalje, a onda je tu u
16 kontekstu i pitanje predstavljanja Bosne i Hercegovine u međunarodnim telima."
17 Jasno je da se misli na Predsedništvo Bosne i Hercegovine. Da li je to bio
18 predmet debata i razgovora u vrhu rukovodstva SDS-a u to vreme? Dakle, pitanje
19 da li doktor Koljević i doktorica Plavšić treba da nastave da rade u
20 Predsedništvu Bosne i Hercegovine?

21 O: To nije bilo sporno, oni su trebali da nastave rad u Predsedništvu.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Nego je o prestavljanju srpskih interesa, koje je vršio gospodin Izetbegović u
2 ime sviju - to je bilo sporno. I to je u n... u dva navrata drugačije definisano
3 nego što j... što, ovaj... oduzeta su, da kažem, prava gospodinu Izetbegoviću. A što
4 se tiče njihove funkcije da ostanu u Predsedništvu, to nije bilo sporno, nego da
5 s... da nastave rad u Predsedništvu, to je bio stav. Od formiranja Skupštine
6 srpskog naroda, svi funkcioneri, uključujući i njih, trebaju da ostanu na svojim
7 funkcijama u zajedničkim organima Bosne i Hercegovine. Svi funkcioneri iz reda
8 srpskog naroda i predstavnici SDS-a.

9 P: Gospodine Krajišnik, pri dnu 34. stranice na engleskom. To je na 70.
10 stranici verzije na srpskom. Verovatno pri samom vrhu 71. stranice. Molim da na
11 to obratite pažnju, jer će možda biti /?relevantno/ da Skupština prihvata
12 imenovanje gospodina Jovana Čizmovića da bude koordinator vlade srpskih
13 autonomnih regija iz dobojske regije. Da li je to bio položaj koordinatora vlada
14 srpskih autonomnih regija? Da li je to bio novostvoreni položaj?

15 O: Mož'te mi... ja ne vidim gdje ovdje piše "iz Doboja". Ovo piše "iz
16 Banja Luke, advokat iz Banja Luke". A mož'te mi naći gdje to "iz Doboja", molim
17 Vas?

18 P: Pokušaću da Vam pomognem, gospodine Krajišnik. To je pri vrhu 71.
19 stranice- "Skupština je", itd. Onda se pominje "iz dobojske regije". Da li
20 vidite?

21 O: "Skupština je uz tri uzdržana glasa", je l' to?

22 P: Da. Upravo to, gospodine Krajišnik. To nije toliko važno sad da se
23
24
25
26
27
28
29
30

1 radi baš o dobojskoj regiji, ali...

2 O: "Skupština je uz tri uzdržana glasa iz dobojske regije." Misli se tri
3 uzdržana g...glasa je g... iz Doboja je bilo protiv izbora gospodina Čizmovića. A
4 nije gospodin Čizmović iz Doboja. Da... samo to sam htio da razjasnim. Da, ovo sam
5 vi...vidio. Znači, isc... tri s...uzdržana glasa iz dobojske, ovaj... regije; u
6 zagradi.

7 P: Ali reč je, dakle, o tri uzdržana glasa. Troje ljudi iz Doboja nije
8 glasalo za gospodina Čizmovića.

9 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Stewart, kako ne bi došlo do
10 zabune, na 68. stranici, red 18, tu piše da ono što ste Vi rekli je
11 "extensions", a ne "abstentions". Dakle, "uzdržan glas". Pa, smatram da treba da
12 se ispravi. Piše "tri produženja" - "three extensions".

13 G. STEWART: [simultani prevod] A u današnjem transkriptu. Oprostite,
14 časni Sude. Da, naravno. Treba da piše "abstentions" - "uzdržani glasovi".

15 P: A zatim, na srpskom na vrhu strane 77, na engleskom je to strana 37,
16 imamo duži govor doktora Karadžića. Ja bih želio da malo dalje u tom njegovom
17 govoru pronađete jedan dio. Tražim paragraf koji na engleskom počinje riječima:
18 "Mi zbog toga predlažemo uspostavljanje srpske, hrvatske i muslimanske Bosne i

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Hercegovine." To bi trebalo biti, dakle, negdje na strani 81. To je zadnji
2 paragraf na strani 81 u verziji koju Vi imate, a u engleskom je to na 40.
3 strani. Da li vidite, gospodine Krajišnik?

4 O: Samo malo, molim Vas. Na kraju stranice 78 ste rekli, je l' tako?

5 P: Ja se izvinjavam. Mislio sam 81. "Mi, dakle, predlažemo da postoji i
6 srpska i hrvatska i muslimanska Bosna i Hercegovina."

7 O: Našao sam. Da.

8 P: Nastaviću čitati: "Da postoji pored srpskog parlamenta, koji evo u
9 ovoj sali zasjeda, da još postoji i hrvatski parlament i muslimanski parlament.
10 Da postoje i ravnopravno žive međusobno neometano tri nacionalne zajednice,
11 jedna pored druge, bez ikakve međusobne smetnje i ometanja. Naprotiv, ako mogu
12 da se potiču kao što se dobre komšije međusobno takmiče i podstiču. Ako ne, onda
13 bar da budu neutralni i korektni jedni prema drugima, a da imamo neke zajedničke
14 organe, zajedničke funkcije. Mi smo na samom početku, na osnivanju stranke, i
15 ponudama srpskom narodu rekli: sve što će uspijevati bolje kao zajedničko - mi
16 predlažemo da ostane zajedničko. Sve što će uspijevati bolje kao odvojeno, kao
17 što je recimo, (kultura), zato je 'Prosvjeta' - i onda imamo bilješku
18 prevodioca: "Kulturna i obrazovna udruga srpskog naroda u Bosni i Hercegovini";

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 to je bio, dakle, komentar prevodioca - "da bude formirana, i neke druge treba
2 da se razvijaju odvojeno. Mi, dakle, predlažemo da se uspostave tri entiteta u
3 BiH, međusobno nikako ne ometana, nikako suprotstavljena, nikako konfrontirana.
4 Naprotiv, komplementarna, ili barem ravnodušna jedna prema drugima, neutralno. I
5 da se za zajedničke poslove formiraju zajednički organi na nivou BiH, sadašnje
6 Republike BiH."

7 Da se sad zaustavimo na trenutak tu. Da li u ova tri paragrafa koja sam
8 pročitao iz govora doktora Karadžića, da li ima nešto u tome što Vi ne biste
9 podržali?

10 O: Nema ništa. Podržao bi' ovo. Al' možda je potrebno jedno malo samo
11 objašnjenje. Mi smo sve, blizu ovog datuma, govorili da... i plebiscit smo
12 organizovali da hoćemo da ostanemo u Jugoslaviji. I Bosna cijela u Jugoslaviji i
13 oni koji hoće, itd. U to vrijeme, oko ovog datuma, dobili smo obaveštenje od
14 pokojnog Slobodana Miloševića konkretno, da hoće da formiraju oni jugo... i go... i
15 gospodina Bulatovića, da formiraju svoju Jugoslaviju. I da međunarodna zajednica
16 nam nudi jedan projekat, da prihvatimo Bosnu i Hercegovinu kao nezavisnu državu,
17 a da moj... možemo zauzvrat dobit' svoju konstitutivnu jedinicu. I sad, gospodin
18 Karadžić, jednom skupu koji je prije mjesec dana se plebiscitarno izjašnjavô za
19 Jugoslaviju, iznosi jedan implicitno k... o... priprema za novu rezervnu varijantu
20 koja je realnija, jel očito neće moći da... da se Jugoslavija ostvari.

21 I ovo je naš bio... u stvari samo interpretacija gospodina Karadžića onoga
22 što su i međunarodni predstavnici preko gospodina Miloševića poručili nama šta
23 bi mi mogli dobiti u Bosni i Hercegovini. I zato je ovo i sve stajalo kao

24

25

26

27

28

29

30

1 politički potez da mi hoćemo transformisanu Bosnu i Hercegovinu i hoćemo da...
2 pripremu vršimo za Repu...Republiku Srpsku, a ne da to bude n...ne...nezavisna država,
3 itd. I znači, ovo je model koji smo mi tag... koji je tada gospodin Karadžić
4 objelodanio. Nije rekô jasno, a koji je kasnije za...zajedno sa gospodinom
5 Cutilheiom razrađivan.

6 P: Kažete da ste dobili informacije od gospodina Miloševića i gospodina
7 Bulatovića. Drugim riječima, to možemo na neki način reći da se radi o Srbiji i
8 Crnoj Gori. Je li tako?

9 O: Dobili smo direktno od gospodina Miloševića. A rekao sam da su njih
10 dvojica... nismo go... dobili informaciju od gospodina Bulatovića, nego su... nego nam
11 je on prenio da oni su primorani da formiraju Jugoslaviju drugu i da međunarodna
12 zajednica nam predlaže ovu našu rezervnu varijantu koju smo mi stalno zago...
13 ovaj... držali u rezervi, da Bosna bude nezavisna a da bude transformisana i da
14 imamo svoju konstitutivnu jedinicu. Tako da je na djelo stupila rezervna
15 varijanta. Ne više je, u onom smislu, Jugoslavija, nego znači Bosna nezavisna sa
16 konstitutivnim jedinicama. I što je vrlo bitno, nismo mogli odmah javno da
17 negiramo, ovaj... plebiscit. I dugo vremena su i građani i poslanici bili
18 nezadovoljni što smo mi odustali od Jugoslavije, jer niste mogli tako u...
19 o...ovaj... vjerno prikazat' u tom momentu zbog čega se to sve čini; i međunarodna
20 zajednica i Srbija i Crna Gora i... i mnogo toga, i realnija politika, itd. Tako
21 da je b... trebô jedan pripremni period pripremanja građana da ova rezervna
22 varijanta bude osnovna. Odgovor je moj da ja stoj... iz... ovo što je rekô gospodin
23 Karadžić potpuno sam podržavô tada. Mislim, ovaj tekst što ste Vi pročitali.

24 P: Gospodine Krajišnik, kada ste rekli da ste dobili informacije od
25
26
27
28
29
30

1 gospodina Miloševića, naime Vi ste u odgovoru rekli: "Dobili smo informaciju od
2 pokojnog gospodina Miloševića, konkretno, a i gospodina Bulatovića, da oni imaju
3 namjeru osnovati svoju Jugoslaviju." Dakle, gospodine Krajišnik, da li ste Vi to
4 shvatili da je gospodin Milošević htio reći - da, on, kao i gospodin Bulatović,
5 žele da se osnuje njihova Jugoslavija?

6 O: Da. O...oni su se opredijelili da formiraju Jugoslaviju, jer je to u
7 razgovorima sa međunarodnom zajednicom neminovnost. Ali da opet ponavljam, nismo
8 dobili tu informaciju i od Miloševića i od Bulatovića, nego samo od Miloševića,
9 da su oni, njih dvojica, odlučili to, razgovarali verovatno, i ne znam kako - da
10 malo pojasnim samo - što je za nas bio šok, kad smo mi to razgovarali. Bio prvo
11 šok, a onda posle toga smo se, normalno, ovaj... I ovde da... O...oprostite, što
12 gospodin Karadžić govori da bi srpski entitet imô vezu sa ju... sa Srbijom, stalno
13 je bilo dopunski rečeno: vaš entitet će imati mogućnost da uspostavi specijalne
14 paralelne veze sa Jugoslavijom i da sve ono što ne ometa Bosnu i Hercegovinu,
15 imaćete pravo da vežete sa Srbijom. I to je bilo u okviru te ponude i zato je to
16 gospodin Karadžić ovde naveo.

17 P: Gospodine Krajišnik, samo da odgovor bude u potpunosti jasan. Te
18 informacije koje ste dobili, kao što ste rekli, od gospodina Miloševića, da li
19 je na temelju tih informacija Vama bilo jasno koji je teritorij trebao da bude
20 tako uključen u Jugoslaviju, u ovu Jugoslaviju koju je gospodin Milošević želio?

21 O: Jugoslavija bi predstavljala Crna Gora i Srbija. Znači, ta koju su
22 oni željeli da formiraju. To je Jugoslavija koju su oni željeli da formiraju. I
23 to su kasnije formirali, n... za nekol'ko mjeseci, ustav usvojili, i tako dalje.

24
25
26
27
28
29
30

1 P: Jeste li znali za neke konkretne političke razloge u to vrijeme zbog
2 kojih je gospodin Milošević mogao htjeti da tako stvari završe?

3 O: Ono što smo mi razumjeli, i intimno i opravdali, to su bile sankcije
4 protiv J...Jugoslavije. Sankcije su bile veliko opterećenje, i zalaganjem za neko
5 drugo rešenje, osim ovog da... da se Jugoslavija nova formira od dve republike, bi
6 pojačan bio pritisak na Srbiju, ovaj... sa sankcijama. Znači, sankcije su bile
7 te koje su bile opred... opredeljujuće i pritisak javnosti u Srbiji da zbog Srba
8 van Srbije trpi Srbija i Crna Gora. To je opredjel... po nama, opredijelilo
9 gospodina Miloševića da potpuno napravi novi z... pokojnog p... Miloševića da
10 napravi zaokret u, da kažem, bar potpun zaokret, iako i pri... i prije je... smo mi
11 više se oslanjali na svoje snage nego na njega.

12 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Stewart, samo da potvrdim da
13 li sam dobro razumio jedan dio odgovora gospodina Krajišnika. Kada ste rekli da
14 su "duže vrijeme građani, a i poslanici, bili nezadovoljni zbog toga što smo
15 odustali od Jugoslavije tada", tada ste mislili Jugoslavije u jednom širem
16 smislu? Dakle, koja bi uključivala možda ne cijelu, ali barem dijelove Bosne i
17 Hercegovine. To je ona Jugoslavija od koje ste odustali? Dakle, šire od onog
18 područja samo Srbije i Crne Gore?

19 G. STEWART: [simultani prevod] Molim Vas, možete mi reći gdje se to
20 nalazi?

21 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] 72, redovi... Počeo sam čitati od kraja
22 reda 19, na strani 72.

23 G. STEWART: [simultani prevod] Oprostite, ja sam tražio onaj dio gdje se
24 govori o nezadovoljstvu.

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] To je red 20. Možda imate različitu
2 paginaciju.

3 G. STEWART: [simultani prevod] To je moguće. Nažalost, moj kompjuter,
4 bar njegov interni sat, drugačije radi. Ne mogu to promijeniti.

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pronađite riječ "nezadovoljni".

6 G. STEWART: [simultani prevod] Da, da. Pronašao sam. Hvala.

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dakle, moje pitanje, gospodine
8 Krajišnik, je bilo: kada ste rekli "odustali od Jugoslavije", tada ste mislili
9 na Jugoslaviju koja je bila nešto više od samo Srbije i Crne Gore, koja bi
10 uključivala, ako se ne varam, cijelu Bosnu i Hercegovinu kao jednu od republika
11 u toj jugoslavenskoj federaciji, ili barem samo jedan dio Bosne i Hercegovine.
12 Da li sam Vas dobro razumio?

13 SVEDOK: Gospodine predsjedavajući, plebiscitarno pitanje je bilo
14 s...s...srpskom narodu postavljeno prvenstveno: Hoćete li da ostanemo u Jugoslaviji?
15 Koja će Jugoslavija bit'? Onaj ko bude htio da ostane u njoj. U... u ovom momentu,
16 mislim, je bila Crna Gora i Srbija. I sada... prije je srpska Krajina, Baranja,
17 možda još... i Makedonija, i ne znam ko. Ona... mi smo s... željeli da na... da... da naša
18 ideja, naš plan bude da ostanemo skupa u Jugoslaviji. Da l' će ostat' cijela
19 Bosna, il' ne znam kako - to je druga stvar. I sada kad mi kažemo: Mi osta...
20 izlazimo iz Jugoslavije; on kaže: Prigovaraju nam. Znači, govorimo o našem
21 stavu. A kol'ka će Jugoslavija bit', to je uvijek bilo pitanje.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. Sada mi je jasno. Hvala. Možete
2 nastaviti.

3 G. STEWART: [simultani prevod] Hvala, časni Sude.

4 P: Rekli ste da je za Vas bio šok kada ste prvi puta čuli taj prijedlog
5 gospodina Miloševića. A kada ste prvi puta čuli za to?

6 O: Ja ne mogu biti precizan kad smo čuli. Jed... ali, mogu odgovorit' na,
7 ovaj... drugo pitanje: Zašto šok? Al' kad smo čuli, stvarno ne bi mogô da... da
8 kažem. Mislim da je oko to... oko tog vremena, znači, smo na neki način... I ta je
9 priprema bila psihološka pa, znate, nekad čujete od nekoga ili nešto tako. Nije
10 to bilo... jedan dan smo re... d... to do... konkretno čuli, ali je to bilo nekako... kad
11 smo čuli, to je bilo oko tih ot... oko dvadeset, znači, prvoga, ovoga, decembra.
12 Znači, prije kraja godine 1991.

13 P: Možda nam možete odgovoriti na ovo pitanje onda: da li je taj
14 prijedlog došao... kada je došao u odnosu na prethodnu sjednicu Srpske skupštine
15 koja je održana deset dana prije ove? Dakle, možete li reći u odnosu na to?

16 O: Vi ste... Vi ste divno, ovaj... mi pomogli. Bila je prije 21. decembra,
17 a bila je 11. sjednica. Vjerovatno da je baš u tom nekom intermecu, ovaj... d...
18 a... došla. U stvari, kad sam ja bio na tom sastanku, nekom, gdje go... ja sam vidio
19 da su svi znali, osim mene. Možda s... možda je neko i znao prije 11. decembra,
20 ali ja sam doznao možda baš između 11. i 21. Vjerovatno da se tako nešto desilo.
21 Div...divno, pomogli ste me baš da lociramo neki uži termin.

22 P: Mi se trudimo da pomognemo, gospodine Krajišnik.

23 Možda i nisam imao namjeru da Vas pitam ovo, ali na neki način ste
24 ukazali nam na to. Dakle, Vi ste se spremali da kažete Pretresnom vijeću zbog

25

26

27

28

29

30

1 čega je to bio šok. Izvolite.

2 O: To se radi o mojoj intimi. Ja sam bio - molim Vas izvinite na izrazu,
3 da to pogrešno ne shvatite - ja sam bio veliki Jugosloven. Ja sam volio svoju
4 državu, vo... svoju zemlju, i u f... na... u fudbalu, i ne znam gdje. Od Sežane, od
5 Slovenije do Makedonije. I teško sam prebolio kad se ona rušila. Nije meni bilo
6 bolje... imô sam čak i n... i negativnih posledica. Pa sam se nadao bar da će biti:
7 Ajd' ako nešto se bude i manje, biće nekakva Jugoslavija. Bio sam ja i... i,
8 ovaj... i pravi Srbin, i volio sam i svoju Bosnu. I sve je to bilo jedno uz
9 drugo. Nije jedno drugom smetalo. I sada kada Vi nešto što... što se dešava pred
10 vašim očima dom... donese... dobijete kao presudu, onda... onda ste... onda dobijete kao
11 šok. Ja sam... i danas mi je teško što se raspala Jugoslavija. I uvijek sam se
12 nadao da... da... da će se desiti nešto, ali... Dobro, prošlo je vrijeme, ali... I to je
13 bio za mene nešto što... što sam u tom momentu osjećô kao jednu... jedna... jednu
14 nelagodu, neprijatnost, ali život je tekao dalje. Nema diskusije.

15 Ja se ne... ne... ne... ne... ne želim da... da sakrijem. Ja sam bio Jugosloven i
16 tada i volio sam Jugoslaviju, i to je tako.

17 P: Gospodine Krajišnik, mislim da nije potrebno da se sad vraćate nazad
18 na to mjesto.

19 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, Vi ćete to naći na vrhu 15.
20 stranice na engleskom. Točka 1 iz odluke o uspostavljanju Srpske Republike Bosne
21 i Hercegovine je zapravo bila odluka da se počne sa pripremama za osnivanje
22 Srpske Republike Bosne i Hercegovine kao savezne jedinice unutar Jugoslavije.

23 P: Da li je taj element te odluke u skladu sa onim što Vam je gospodin
24 Milošević rekao da on želi?

25 O: Pa, nije bilo... nije bio u skladu. Mi smo tu činjenicu da neće biti...
26 da će se formirati nova Jugoslavija htjeli da prikrijemo od naših partnera s kim

27

28

29

30

1 razgovaramo. I mi nismo govorili da formira... idemo pripremu da formiramo
2 Republiku Srpsku kao državu, nego kao federalnu jedinicu. I željeli smo da to
3 što formiramo možemo s nekim... s nekim ujediniti, s nečim ujediniti. Poslije je
4 to bila, ajd' da da tako kažem, federalna jedinica Bosne i Hercegovine. I
5 stavili smo rok - politički je to potez - rok do... do 14. januara, da bi druga
6 strana urazumila se, pa kaže: Da sjednemo, da vidimo kako možemo napraviti tu
7 drugu varijantu. Jer vjerovatno je i njima međunarodna zajednica rekla ovu
8 činjenicu da se ide na opciju da Bosna bude nezavisna, a da mora biti
9 t...trodiyelno, da kažem, konstituisana. I priprema koja je imala rok je bila da
10 mi moramo izvršiti pritisak da se razgovara i da možemo naći rješenja.

11 P: Jesu li informacije koje ste dobili od gospodina Miloševića Vama dale
12 jasnu predodžbu o tome da li bi Srpska Republika Bosna i Hercegovina bila
13 prihvaćena od strane gospodina Miloševića kao savezna jedinica u sklopu te novo-
14 restrukturirane Jugoslavije?

15 O: A ne. Apsolutno ne. On je nama jasno rekao: "Moramo tražiti rešenje
16 unutar Bosne i Hercegovine. Mož'te dobiti nacionalno konstitutivnu jedinicu.
17 Međunarodna zajednica je to moguće da Vam dâ, više ne. I to je stvarnost." I
18 normalno, ja sam se bm... bio malo u...uzbuđen, posle toga smo na tome radili.
19 Apsolutno je on tog momenta - ima jedan izraz na srpskom - "otkačio", da kažem,
20 iz Jugoslavije, ovaj... Srbe iz Bosne i Hercegovine. I ods... otkačio tu
21 varijantu. I ta... i gospodin Cutilheiro kad je došao, tačno je ponovio ove riječi
22 njegove, šta mi možemo dobit'; normalno, u varijantama koje su malo drugačije
23 interpretirane. Bio je prij... prvo gospodin Vejnans /?Vance/, pa onda gospodin
24 Cutilheiro.

25 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Stewart, zamoliću da postavim
26 jedno pitanje radi razjašnjenja.

27 Gospodine Krajišnik, Vi ste rekli da ste htjeli sakriti od vaših
28 partnera u pregovorima da će se formirati nova Jugoslavija. Zatim ste rekli da
29
30

1 im niste rekli da imate namjeru formirati Republiku Srpsku kao državu, nego kao
2 saveznu jedinicu i da želite priključiti, šta god to bilo što ćete uspostaviti,
3 nečemu drugom, a to je bila savezna jedinica u sklopu Bosne i Hercegovine. E
4 sad, kako je to rečeno, meni nije baš sasvim jasno. Kada govorite o saveznoj
5 jedinici unutar Bosne i Hercegovine, zar to nije bilo ono što ste Vi
6 namjeravali? I u tom slučaju, u sklopu koje federacije bi ta savezna jedinica
7 bila? Da li bi to bila savezna Bosna i Hercegovina ili bi se radilo o
8 jugoslavenskoj federaciji, u kojem god obliku?

9 SVEDOK: Gospodine predsedavajući, tog momenta smo imali dva problema.
10 Jedno je da one pregovarače imamo naspram sebe da ne znaju našu taktiku, a imali
11 smo i poslanike koji su juče imali plebiscit za Jugoslaviju. I sad Vi morate
12 naći rješenje koje se može prilagoditi narednom periodu. Ovo što ste Vi rekli,
13 "federalnu jedinicu", to je konstitutivna jedinica unutar l... sa... međunarodno
14 priznate države Bosne i Hercegovine. Znači, više n...nije moguće bilo da govorimo
15 o Jugoslaviji, jer smo dobili obaveštenje da će biti formirana drugačije. I mi
16 smo sada intimno znali da moramo tražit' svoje rešenje unutar Bosne i
17 Hercegovine, kao priznatog međunarodnog subjekta. Da l' će bit' konfederacija,
18 federa... ili složena država - nije bitno. Ali jedan će biti međunarodno priznat
19 subjekt u Ujedinjenim nacijama. I to smo znali i to smo i r... i na tome smo
20 radili. Svi su naši potezi kasnije, vidjećete kroz zapisnike, bili u tome da
21 tražimo rešenje da pokušamo poboljšati svoj položaj. Normalno, davali smo uvijek
22 najmaksimalnije zahtjeve, da bi pregovori bili uspješni.

23 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] No, bilo kako bilo, ova odluka koja Vam
24
25
26
27
28
29
30

1 je maloprije pročitana, a možda je to kod mene stvorilo zabunu, osim ako u ovom
2 pisanom tekstu nije došlo do pogrešnog prevoda, tu se govori: "Pripreme za
3 uspostavu Srpske Republike Bosne i Hercegovine kao savezne jedinice unutar
4 Jugoslavije, a ne unutar Bosne i Hercegovine." Dakle, to je ono što meni
5 sugerira da se radi o jugoslavenskoj federaciji, a ne o saveznoj Bosni i
6 Hercegovini.

7 SVEDOK: /nečujno/ ...potpuno ispravna. Po... Vi ste pročitali ot... potpuno
8 ispravnu odluku. Jer mi smo tada morali govorit' da... da 'oćemo napraviti bo...
9 Republiku Srpsku kao federalnu jedinicu u Jugoslaviji, jel juče je bio
10 plebiscit. Ali govorim Vam šta smo mi dobili obaveštenje i šta... kako smo...
11 traž'li smo da razgovaramo s partnerima, da ih malo uplašimo i da kažemo: Evo,
12 idemo u Jugoslaviju, daj da razgovaramo, da nađemo kako ćemo napravit'
13 kompromisno rešenje. Znači, potpuno je odluka bila primjerena taktici
14 pregovaranja koju smo mi u tom momentu imali. I normalno, bili bi mi srećni da
15 smo mogli ostvarit' to, al' nismo mogli ostvarit'. Da ostanemo u Jugoslaviji.

16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ako sam dobro razumio, ovo sad pokušavam
17 sažeti ono što ste rekli je sljedeće: iako biste Vi radije ostali u Bosni i
18 Hercegovini u sklopu jugoslavenske federacije sa Srbijom, Crnom Gorom, i tako
19 dalje, šta god bilo, jednog trenutka kada ste se našli pred situacijom da ste
20 vidjeli da to nije moguće, u tom slučaju - iako ste željeli biti u sklopu
21 federacije a istovremeno unutar Bosne - vi ste taktički pristupili tome tako da
22 ste rekli da biste radije da srpski dio Bosne i Hercegovine ostane u federaciji
23 sa Jugoslavijom, još uvijek se nadajući da će konačni ishod tih vaših pregovora
24 biti federacija u Bosni.

25 SVEDOK: Ne. Mi smo znali da ćemo morat' ostat' u Bosni. I znači,
26 apsolutno smo dobili obaveštenje, nije tu više dvojbe bilo, ali smo taktički

27
28
29
30

1 rekli: Idem... formiramo, i to je u Jugoslaviji, a znamo da ne možemo tamo, da bi
2 u pregovorima dobili što bolje pozicije da u toj Bosni ostvarimo nekakve svoje
3 pozicije. A što ste Vi rekli, to je tačno, mi bi bili presrećni da je cijela
4 Bosna bila u Jugoslaviji. T...to je apsolutno bio i dalje naš... naša želja i cilj,
5 al' ni...nisu htjele druge dve strane. I vid'li smo da nema od toga ništa, takođe,
6 jel već su se izjasnili priz... prig... ovaj... Ja. Sve je... sve je... potpuno jasne su
7 karte su bile na stolu.

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. To mi je sada jasno.

9 Sada kada sam pogledao na sat, jasno mi je da moramo završiti s radom
10 danas. Samo trenutak.

11 Prekidamo s radom do sutra, u srijedu 3. maja, u 09.00h, u sudnici broj
12 II.

13 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Molim ustanite.

14 ... Sednica završena u 13.48h.

15 Nastavak zakazan za sredu,

16 03.05.2006., u 09.00h.

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30